

בס"ד

מבחני חושן משפט ג' עם מקורות לתשובות

(תשע"ט – תשפ"ה)

ערן שפירא

תודות

שלמי תודה אני חב:

- לקב"ה "אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו".
- להוריי היקרים ר' משה ודבורה שפירא שגידלוני באהבה ובמסירות.
- לחמי וחמותי היקרים הרב ישעיהו מייטליס ורעייתו, אוהבי התורה ולומדיה, שעזרו בעצה ולמדתי מהם רבות
- לרעייתי היקרה "אשת חיל מי ימצא ורחוק מפנינים מכרה", "שלי ושלכם – שלה הוא".
- לילדי היקרים, ששמחים עם לימוד תורתנו ומוסיפים בקודש.
- לרבני בית המדרש באריאל, הרב יעקב ורהפטיג שליט"א, הרב אליעזר דמארי זצ"ל, ור"מ דיינות הרב יגאל צפירה שליט"א – שבעזרתם ועצתם אני עומד על רגליי בבית המדרש.
- לאברכי המחלקה לדיינות באריאל.

המלצה חשובה לניגשים למבחני הדיינות

- מותר להכניס במבחני הדיינות גמרות עם רי"ף ורא"ש, ומותר לכתוב מראי מקומות על גליון הגמרא. והנבחן נדרש להביא את מקורות הדין בשאלה שהוא עונה עליה.
- לכן מומלץ לכל סעיף בשו"ע: לסמן בצבע שונה את לשון השו"ע, הרמ"א והנו"כ.
- אח"כ לשלוח הפניות ממקור לשון השו"ע אל מקור לשון הרמ"א והנו"כ. לדוגמה אם שו"ע פוסק את דברי משנה מסוימת והרמ"א מגיה כדברי הרא"ש, אזי להפנות מהמשנה לדברי הרא"ש וכן כיוצ"ב.
- וכן רצוי להפנות מהסעיף המרכזי בכל סימן אל שאר הסעיפים בסימן, והתועלת כדי להגיע בקלות אל הסעיף המבוקש.

תוכן

2.....	מבחן חושן ג' – אב תשע"ט
4.....	מבחן חושן ג' – אב תש"פ
6.....	מבחן חושן ג' – חשוון תשפ"א
8.....	מבחן חושן ג' – אב תשפ"א
10.....	מבחן חושן ג' – כסלו תשפ"ב
11.....	מבחן חושן ג' – אב תשפ"ב
13.....	מבחן חושן ג' – חשוון תשפ"ג
15.....	מבחן חושן ג' – אב תשפ"ג
17.....	מבחן חושן ג' – אב תשפ"ד
18.....	מבחן חושן ג' – חשוון תשפ"ה
20.....	מבחן חושן ג' – ניסן תשפ"ה
22.....	מבחן חושן ג' – אב תשפ"ה

מבחן חושן ג' – אב תשע"ט

1. א. ראובן שכר את שמעון שהוא בעל רכב להסיעו לצפון וקצב איתו מחיר, לאחר מכן התברר לראובן שהמחיר בשוק הוא פחות, האם יכול לטעון שנתאנה? **סימן רכ"ז סעיף ל"ג ברמ"א וסמ"ע סק"א וסק"ד**
ב. ראובן קנה משמעות רכב בירושלים והודיעו שהוא מוליכו לת"א למכרו שם, כשהגיע לת"א נמצא בו מום (המנוע התקלקל), על מי חל הוצאות ההולכה והחזרה? הבא מקור לכך! האם יש חילוק בין אם הודיע לשמעון שהוא מוליכו לת"א או לא? **סימן רל"ב סעיף כ"א**
2. א. ראובן הפקיד אצל שמעון עשר מעות להוליכו על אחריותו ושמעון עירבו עם עשרים מעותיו ונאבדו שלש מהמעות, מה הדין? ומה הדין בהפקיד טלאים? **סימן רצ"ב סעיף, י', סמ"ע סק"ל וס"ך סקכ"ד**
ב. שניים שהפקידו מעות אצל שמעון, ראובן הפקיד עשר מעות ולוי הפקיד חמש ושמעון הנפקד יש לו עשרים מעות ונגנבו שלש, מה הדין? **סימן רצ"ב ש"ך סקכ"ז**
3. א. אדם שנסע למדינת הים ואין ידוע משפחתו ומת, מה דין ירושתו? **סימן רפ"ה פת"ש סק"ג**
ב. בכור שנסתלק מחלק בכורה בחיי אביו, האם מועיל? **סימן רע"ח קצה"ח סקי"ג, נתה"מ סק"ט**
4. א. נפקד שהחזיר הפקדון בעל כורחו של המפקד, האם חשוב נתינה? **סימן רצ"ג קצה"ח סק"ב**
ב. אמר המפקד לנפקד להביא לו חפץ והלך לו המפקד ונאנס החפץ בדרך, האם חייב הנפקד? **סימן רצ"ג סמ"ע סק"ג, קצה"ח סק"א**
ג. האם הנפקד יכול להחזיר החפץ בתוך זמן הפקדון? והאם שונה דינו מדין פועל? **סימן רצ"ג סעיף א' וקצה"ח סק"ב**
5. א. גנב פרה ריקנית ונתעברה אצלו או פרה מעוברת וילדה למי שיך השבח? **סימן שני"ד סעיף א'**
ב. האם יש חילוק בין השביח לפני יאוש או אחר יאוש ובין השביח ממילא להשביח ע"י הוצאה? **סימן שני"ד סעיף א'**
ג. גזל חפץ ומכר אותו לפני יאוש או לאחר יאוש, האם קונה הלוקח ומחזיר דמים? **סימן שני"ו סעיף ב', ג' בשו"ע ורמ"א**
6. א. ראובן שכר פועלים לעבוד לו בשדה, הלכו הפועלים למחרת ומצאו שדה שהיא לחה, האם ראובן צריך לשלם לפועלים שכרם? **סימן של"ג סעיף א'**
ב. במה שונה דין זה ממבטל כיסו של חבירו? **סימן של"ג קצה"ח סק"ב**

- ג. נאנס הפועל כגון שחלה ונעדר מהעבודה, האם בעה"ב צריך לשלם לו? **סימן של"ד**
סעיף א' ברמ"א
7. א. שמעון אמר לראובן שחט את הפרה ואם היא תימצא טריפה אשלם לך 1,000 ₪ ואם כשירה 5,000 ₪ ונתן לו משכון ביד שלישי ונמצאת טריפה, האם הוי אסמכתא? והאם חייב לשלם מדין אחר? **סימן ר"ז קצה"ח סק"ד, נתיב"מ סק"ח**
ב. לוקח שלא קנה את השדה משום חסרון אסמכתא, מה דין הפירות שאכל? ומתי מחילה בטעות הוי מחילה? **סימן ר"ז סעיף י' בשו"ע ורמ"א**
8. א. הקונה דבר שלא בא לעולם עם דבר שבא לעולם, מה הדין? מה הדין אם הקנה בקנין סודר מעות ומטלטלין, ומאי שנא מהציור הקודם? **סימן ר"ט סעיף ד', סימן ר"ג סעיף י' ברמ"א וסמ"ע סק"ט**
ב. המזכה לעובר שלו או של אחר, מה הדין? ואם אמר לכשיוולד או לא אמר, מה הדין? והאם יש חילוק בין בריא לשכ"מ, ומה הדין בבן בנו? **סימן ר"י סעיף א' בשו"ע ורמ"א**
9. א. מה ההגדרה של מצוה מחמת מיתה? ומה דינו? ובמה שונה הוא מדין מתנת שכ"מ? **סימן ר"נ סעיף ז', י"ד**
ב. שכ"מ שנתן נכסיו ואיו אנו יודעין על נכסים אחרים שיש לו, מה הדין אם מת או עמד בקנין ובלא קנין? **סימן ר"נ סעיף ב', י'**
10. א. באיזה מקום קונות ד' אמות של אדם? ומדוע הוצרך לקנין משיכה? **סימן רס"ח סעיף ב', סימן ר' ש"ך סק"ה**
ב. האם יש חילוק בין הפקר למתנה? **סימן ר' ש"ך סק"ה**
ג. מה הדין בקדם אדם לכלי או כלי לאדם? **סימן ר' סמ"ע סק"ג וש"ך סק"ה**
ד. ומה הדין בגיטין וקידושין אם קדמו הגט והקידושין לד' אמות שלה? **סימן ר' קצה"ח ד'**
11. א. ראובן שכר בית משמעון ונשרף הבית מפשיעתו, מה הדין? **סימן ש"א סעיף א' בשו"ע ורמ"א, סמ"ע סק"ה וש"ך סק"ג [ושם ברמ"א הדין בשואל]**
ב. ראובן מסר ביד שמעון עשר שטרות והתחייב ליתן לו שכר שמירתן עשרה זהובים, ונאבד אחד מהם בפשיעתו, האם הפסיד שכרו? **סימן ש"א פת"ש סק"ב**
12. א. האם קנין סודר צריך להיות בפני הקונה? ומה הדין בסודר העדים? הבא ראייה מהגמ' **סימן קצ"ה סעיף ג' ובאה"ג**
ב. האם יש חילוק בין מכירה למתנה? **סימן קצ"ה סעיף ג' ברמ"א וסמ"ע סק"א**
ג. כמה המקנה צריך לתפוס הכלי, והאם יכול לעכבו לעצמו? **סימן קצ"ה סעיף ד' בשו"ע ורמ"א**
ד. האם בכלי שאול יכול לעשות קנין סודר? **סימן קצ"ה סעיף ד' ברמ"א**
13. א. ממתי אדם השוכר חפץ מחבירו מתחייב בשמירת החפץ ובתשלומים? **סימן ש"ז סעיף ב' וסמ"ע סק"ב**
ב. ראובן שכר פרה משמעון ונולדה מכה בפרה שסופה להתרפאות בפשיעתו או שלא בפשיעתו, האם חייב לשלם? **סימן ש"ז סעיף ו' בשו"ע ורמ"א וש"ך סק"ה**
ג. מה הדין בשואל פרה במקרה הנ"ל? **סימן ש"מ סמ"ע סק"ו וש"ך סק"ד**
14. א. האם אומן קונה בשבח כלי? פרט דעת שו"ע והפוסקים. **סימן ש"ו סעיף ב' וש"ך סק"ג**
ב. למ"ד אומן קונה האם קונה בגוף הכלי או רק בשבח? ומאי נפ"מ? הבא ראייה, ומה דעת הקצות? **סימן ש"ו קצה"ח סק"ב, נתיב"מ סק"ג**
15. א. ראובן שכר בית משמעון לדור בו ומת ראובן השוכר בתוך זמן השכירות, האם שמעון גובה את יתרת השכירות? **סימן של"ד סעיף א' ברמ"א**
ב. המלמד את בן חבירו שלא מדעת האב, האם חייב לשלם למלמד? **סימן של"ה סעיף א' ברמ"א**
16. א. ראובן שכתב בשטר שדה פלונית אתן לשמעון האם זכה שמעון? ומה הדין אם אמר אתן לפלוני וקנו מידו? אם לא נתן הנותן ומת, האם מוציאים מיורשיו? **סימן רמ"ה סעיף א', ב' בשו"ע ורמ"א, סמ"ע סק"ה**
ב. מה הטעם למנהג שהורי חתן וכלה עושים פעמיים תנאים, אחד בזמן השידוכין והשני בזמן החופה? **סימן רמ"ה סעיף ב' ברמ"א**
17. א. האומר לחבירו בוא ואכול עמי ואחר מכן תובעו לשלם מה הדין? הבא ראייה מגמ' **סימן רמ"ו סעיף י"ז ברמ"א**
ב. האם חייב מדין נהנה או מדין מזיק? הבא ראייה! **סימן רמ"ו קצה"ח סק"א**

18. א. מה הדין בלקח מקח מאחד מחמשה אנשים ואינו יודע ממי לקח? **סימן רכ"ב סעיף ב'**
ב. שניים שהפקידו אצל ראובן, האחד מנה והאחד מאתיים ואינו יודע מי הם, מה הדין?
והאם שונה דינו מסעיף א'? **סימן ש' סעיף א', סימן רכ"ב ש"ך סק"ו**
ג. מה הדין בבא לצאת ידי שמים? **סימן ש' סעיף א'**

מבחן חושן ג' – אב תש"פ

1. א. ראובן הפקיד חפץ אצל שמעון ושמעון החזיר את הפיקדון לאשתו של ראובן והפיקדון נגנב קודם שיגיע לידי ראובן, האם שמעון חייב? **סימן רצ"א סעיף כ"א בשו"ע ורמ"א, וסימן ש"מ נתיבות חידושים סקי"ב וביאורים סקי"ג**
ב. ומה הדין אם היה שואל שהחזיר את החפץ לאשתו של משאיל והחפץ נגנב קודם שהגיע לידי המשאיל, האם חייב השואל? **סימן ש"מ סעיף ח' ברמ"א**
ג. האם דין זה יהיה שונה כשהאישה נושאת ונותנת בבית? **סימן ש"מ נתיבות חידושים סקי"ב וביאורים סקי"ג**
ד. ומה הדין במלווה שקיבל משכון על הלואה והחזיר את המשכון לאשתו של לווה ונגנב המשכון קודם שיגיע לידי הלווה, האם חייב המלווה? **סימן רצ"א סעיף כ"א בשו"ע ורמ"א**
קנין חצר
2. א. מה הדין אם ראובן הפקיד אצל שמעון חפץ ועכשיו שמעון רוצה לקנות את החפץ מראובן ופסקו הדמים, האם שמעון צריך לעשות קנין המועיל או שקונה מדין חצר? **סימן קפ"ט בט"ז וקצה"ח סק"א [ונתה"מ בפתיחה לסימן ר']**
ב. ומה הדין בנכנס דבר הפקר לחצר מושכרת מי קונה בקנין חצר השוכר או המשכיר?
סימן שי"ג סעיף ג', סמ"ע סק"ה וש"ך סק"א
ג. האם יש קנין חצר בהקדש ומדוע? **סימן ר' קצה"ח סק"א**
מחילה
3. א. מה הדין אם מחל לחברו על חוב שהיה לו אצלו ואח"כ חזר בו, האם מועילה מחילה?
סימן רמ"א סמ"ע סק"ו
ב. מה הדין אם היה מלווה בשטר או שהיה תפוס המלווה במשכון ומחל לו על ההלוואה ולא החזיר לו את השטר או משכון? **סימן רמ"א בשו"ע ורמ"א, סמ"ע סק"ז, ש"ך סק"ד וקצה"ח סק"ב**
ג. ומה הדין קנה מחברו חפץ ועשה קנין המועיל ואח"כ התחרט וחזר בו מהקניה והמוכר מחל לו והסכים לבטל את הקניה ואח"כ החפץ נגנב או אבד קודם שהגיע לידי המוכר, האם מועילה מחילתו של המוכר והקונה פטור? **?? [מעין זה בסימן קצ"ח סעיף ט"ו]**
ד. ומה הדין בשכר או שאל חפץ מחברו ועשה קנין המועיל לשכירות או לשאלה ואח"כ התחרט השוכר או השואל וחזר בו מהשכירות או מהשאלה והבעלים מחל לו והסכים לבטל את השכירות או השאלה והחפץ נגנב או אבד לפני שהגיע לידי הבעלים, האם מועיל מחילה והשוכר או השואל פטורים?
4. אם עשו קנין המועיל עד מתי יכולים לחזור בהם ולבטל את המקח? פרט בקנין סודר, משיכה, הגבהה, מסירה, קנין כסף, שטר, חזקה, קנין ארבע אמות בסמטה, תקיעת כף ומה הטעם? **סימן קפ"ט, סימן ק"צ סעיף ב', סימן קצ"ה סעיף ו', ז', וש"ך סק"ט**
ופת"ש סק"ה
אסמכתא
5. א. מה נקרא אסמכתא כתוב שלושת דעות הראשונים שכתב הב"י? **ב"י לסימן ר"ז סעיף י"ג**
ב. כמו מי פסק מרן וכמו מי פסק הרמ"א? **סימן ר"ז סעיף י"ג**
ג. לפי זה האם סעיף בחוזה מכירה ולפיו מי שיבטל את העסקה יתחייב לצד השני 10% מסכום העסקה תקף או שהוא אסמכתא ומדוע? **סימן ר"ז סעיף י"ג**
ד. האם נדר ושבועה או תקיעת כף מועיל שלא יהיה אסמכתא ומה הטעם? **סימן ר"ז סעיף י"ט**
ה. ומה הדין בעשה קנין ונשבע על אסמכתא, האם יכול להישאל על השבועה? **סימן ר"ז סמ"ע סקנ"ג**
6. קי"ל אי אפשר לעשות קנין על דבר שאין בו ממש כגון זכות שימוש וזכות אכילת פירות.
א. מה האופן המועיל להקנות דבר שאין בו ממש? **סימן רי"ב סעיף א', ב' [וכן י"א בסימן ר"ג סעיף י' לפי סמ"ע סק"כ]**
ב. כיצד מועיל קנין בזכויות יוצרים?
ג. האם יש דין ירושה בזכויות יוצרים או בכל טובת הנאה אחרת, ומדוע? **סימן רע"ו סעיף ו' ברמ"א**

7. **ירוש**
א. גר שהתגייר, האם ניתן ע"פ הלכה להוציא לו צו ירושה כשאביו גוי ומה הדין כשאביו התגייר? **סימן ער"ה סעיף א', סימן רפ"ג סעיף א'**
ב. ומה הדין אם היה הבן הורתו שלא בקדושה ולידתו בקדושה, האם יורש את אביו הגר? **סימן רע"ה סעיף א'**
ג. האם ניתן להוציא צו ירושה לגר שאביו יהודי? **סימן רפ"ג סעיף ב'**
ד. מה הדין אם אישה עשתה הפריה מזרעו של הבעל לאחר מותו, האם הבן ירש את אביו? **סימן ר"פ סעיף א' בשו"ע וסימן רפ"ד סעיף א' ברמ"א**
8. המוכר שדהו לחברו באלף זוז ונתן לו מקצת דמים והיה יוצא ונכנס ותובע שאר הדמים לא נקנה המקח.
א. האם כל המקח מתבטל או רק כנגד מה שלא שולם כתוב שיטות הראשונים והשו"ע?
סימן ק"צ סעיף י'
ב. האם יש הבדל בין קרקעות למטלטלין? מה דעות הראשונים וכמו מי פסק מרן בשו"ע?
סימן ק"צ סעיף י"ז
ג. מה צריך המוכר לעשות כדי שיקרא עייל ונפיק אזוזי? **סימן ק"צ סעיף ט"ז**
ד. מתי גם אם עייל ונפיק אזוזי המקח קיים, כתוב שני אופנים? **סימן ק"צ סעיף י"א**
9. **דין סיטומתא**
א. מה המקור בגמ' לדין סיטומתא? **ב"מ דף ע"ד ע"א**
ב. האם זה קנין דאורייתא או דרבנן? **סימן ר"א נתה"מ סק"א ופת"ש סק"א**
ג. מה התנאי שהתנה הרמב"ם שיחול קנין סיטומתא? **סימן ר"א סעיף א'**
ד. האם קנין סיטומתא מועיל בדבר שלא בא לעולם? **סימן ר"א קצה"ח סק"א, נתה"מ סק"א ופת"ש סק"ב**
10. **תקנות קהל**
א. מה המקור לתוקף של הסכמות ותקנות קהל בעניין המידות השערים ושכר הפועלים?
האם מספיק רוב? ואלו תקנות צריך הסכמת כולם? **סימן רל"א סעיף כ"ז ופת"ש סק"ג**
ב. מה המקור לתוקף של הסכמות ותקנות בעלי אומניות? האם מספיק רוב? ומה הדין אם יש אדם גדול שמתנגד לתקנות? **סימן רל"א סעיף כ"ח בשו"ע ורמ"א**
11. קנה קרקע והיה בדעתו לכוון ממנו הקדש ולא הוציא מפיו כלום
א. האם חייב לכוון את ההקדש? **סימן רי"ב סעיף ח'**
ב. הקדיש כל נכסיו, האם נאמן לומר אחרי שהקדיש שחייב כסף לפלוני? **סימן רנ"ה סעיף ג'**
ג. מה הדין אם נדר לצדקה ומת, האם יורשיו חייבים לקיים נדרו? **סימן רי"ב סעיף ז'**
ברמ"א ופת"ש סק"ט
ד. ומה הדין אם ביקש האב לפני מותו לעשות פעולות מסוימות שאינם נדר? **סימן רנ"ב סעיף ב'**
12. **דיני אפטרופוס**
א. אין ממנים אפטרופוס על היתומים לא אישה ולא עבד ולא קטן באיזה מקרה בית הדין ממנה את אם הילדים לאפטרופוס למרות שהיא אישה? **סימן ר"צ סעיף א'**
ב. מי שיהיה לו אפטרופוס בחייו ומת והשאיר יתומים, האם האפטרופוס הנ"ל ממשיך להיות האפטרופוס של היתומים או שרשאים בית דין למנות אפטרופוס אחר? **סימן ר"צ סעיף א' ברמ"א**
ג. מה ההבדל בדינים בין אפטרופוס שמינה אבי היתומים לבין אפטרופוס שמינהו בית הדין לאפטרופוס שנתמנה ע"י ערכאות? **סימן ר"צ סעיף ט"ז, כ', כ"ג וש"ך סקכ"ד וסקכ"ה**
13. **דיני הפקר**
בשו"ע הביא את לשון הרמב"ם "הפקר אע"פ שאינו נדר הרי הוא כמו נדר שאסור לחזור בו"
א. כיצד פירש הסמ"ע את דברי הרמב"ם? **סימן רע"ג סעיף ב' וסמ"ע סק"ד**
ב. באר איזו תקנה עשו חכמים כנגד הרמאים? ואיך זה מתיישב עם הרמב"ם הנ"ל? **סימן רע"ג סעיף ט' וסמ"ע סקי"ג**
ג. מתי יכול לחזור בו גם אחרי שלשה ימים? **סימן רע"ג סעיף ט'**
ד. האם יכול להפקיר דבר שלא בא לעולם או שאינו ברשותו? **סימן רי"א קצה"ח סק"ד ונתה"מ סק"א**
ה. הבטה בהפקר האם קונה? **סימן רע"ג סעיף י"א**
14. א. ראובן קנה מגוי כלי בחזקת כלי נחושת ומכרו לשמעון אחרי זמן מצא שמעון שהיה הכלי כלי כסף מצופה נחושת, האם יכול ראובן לטעון למקח טעות ומדוע? **סימן רל"ב סעיף י"ח ברמ"א**
ב. ומה הדין אם היה הכלי כלי כסף אלא ששניהם לא היו מבינים בדבר? **סימן רל"ב סעיף י"ח ברמ"א**

- ג. ומה הדין אם מכר לחברו חצר והקונה חפר בור ומצא בו אוצר למי שייד האוצר?
ומדוע? האם שייך בזה קנין חצר? ומדוע? **סימן רס"ח סעיף ג' ונתה"מ סק"ג**
15. א. הדר בחצר חברו מתי צריך להעלות לו שכר ומתי לא? **סימן שס"ג סעיף ו', ח', ט'**
ב. מה הדין אם פלש לדירה ריקה? **סימן שס"ג סעיף ו' ברמ"א**
ג. ומה הדין אם פלש לחצר חברו שהיא ריקה? **סימן שס"ג סעיף י' ברמ"א**
ד. ומדוע דין זה שונה ממי ששכר בית מחברו ויצא קודם הזמן שחייב להעלות לו שכר?
סימן שי"ב פת"ש סק"ד
16. **דיני נזיקין**
א. סבל ששבר חבית יין באופן שחייב לשלם, ביום השוק שווי חבית מאה ₪ ביום רגיל שווי חבית יין שמונים ₪ כמה ישלם לבעל החבית? **סימן ש"ד סעיף ה'**
ב. מה הדין בגנב חבית של יין בשעת הגזלה שווה מאה ₪ והתייקרה ועמדה על ארבע מאות כמה ישלם לבעל החבית? **סימן שס"ב סעיף י'**
ג. ומה הדין בגנב חבית יין בשעת הגזלה שווה ארבע מאות ואח"כ ירד ערכה ושווה מאה כמה צריך לשלם? **סימן שס"ב סעיף י"א**
17. **הבטיח ליתן לחברו מתנה וחזר בו**
א. כיצד יהיה הדין כשהייתה המתנה מרובה או כשהייתה המתנה מועטת? **סימן ר"ד סעיף ח', וסימן רמ"ט סעיף א'**
ב. ומה הדין אם היה המקבל עני? **סימן רמ"ג סעיף ב', וסמ"ע סק"ה**
ג. מתי מי שסיכם עם חברו על מכירת חפץ וחזר בו מקבל מי שפרע? **סימן ר"ד סעיף א'**
ד. האם יש מי שפרע בקרקעות? **סימן ר"ד פת"ש סק"ב**
18. א. שטר צואה שכתב בו לשון "שדי נתונה לפלוני לאחר מותי", האם צוואה זו תקפה הלכתית ומדוע? **סימן ר"נ סעיף י"ט ברמ"א**
ב. שטר צואה שנכתב בלשון שאינה תקפה הלכתית, באיזה אופן בכל זאת הצוואה תהא תקפה כתוב שני אופנים?
ג. כיצד מתיישב דין צוואה מחיים כשציווה המצווה לחלק את נכסיו שלא בשווה בין הילדים עם הדין לא תהא בעבורי אחסנתא?

מבחן חושן ג' – חשוון תשפ"א

1. ראובן חידש שיטה לגביית חובות ישנים, לפיה היה פונה ללווים ומציע להם לרכוש ממנו דבר מה, ולאחר ששילמו לו טען בפניהם כי הדמים שקיבל הם כנגד החוב שחייבים לו וכי לא יקיים את המקח אלא אם כן ישלמו שוב.
באר ופרט האם ניתן לגבות חוב בדרך זו והאם הקניין חל? **סימן ר"ד סעיף י"א**
2. א. האם מפקיד חפץ יכול להקנותו לנפקד ע"י קניין חצר' כשהחפץ מונח בחצירו של הנפקד? **סימן קפ"ט בט"ז**
ב. האם קנייני חצר, אגב ואודיתא מועילים בגוי? **סימן קצ"ד קצה"ח סק"ג**
ג. האם יש קניין חצר להקדש? מה דינו של המוצא מציאה בבית הכנסת? **סימן ר' קצה"ח סק"א**
3. א. מה תוקפם הקנייני-הלכתי של "זכרון דברים" ושל "חוזה מכר" בעסקאות מקרקעין? **סימן ר"ד סעיף ז'**
ב. האם יכול מי מן הצדדים לחזור בו מהעסקה בטענה כי טרם הושלם הרישום בטאבו?
סימן ר"ד סעיף ו'
ג. מה הדין בנ"ל באופן שעילת החזה היא שינוי השערים במחירי השוק? **סימן ר"ד סעיף י"א ברמ"א**
4. א. האם ועד מתי ניתן לחזור מהפעולות דלהלן: קניין סודר; קניין משיכה; מתנה; הפקר. **סימן קפ"ט, סימן קצ"ה סעיף ו', ז', סימן רמ"א סעיף א', סימן רע"ג סעיף ב' סמ"ע סק"ד**
ב. עד מתי יכול המתאנה לחזור בו ממקח במקרה של אונאה ועד מתי ניתן לחזור ממקח כאשר נמצא בו מום? **סימן רכ"ז סעיף ז', וסימן רל"ב סעיף ג'**
ג. מה הדין בנ"ל כאשר עדיין לא שילם, כאשר נאנס ולא יכל לבדוק בזמן וכאשר כבר השתמש בחפץ? **סימן ר"ד סעיף ו', סימן רכ"ז סעיף ז', סימן רל"ב סעיף ג'**
5. א. קנין אגב קרקע מתי מהני והאם צריך שהמטלטלין יהיו צבורים בקרקע או לא? **סימן ר"ב סעיף א', ב'**
ב. כאשר אמר "קנה עם הקרקע" האם הוי אגב קרקע? **סימן ר"ב סעיף ב' ברמ"א, וסמ"ע ס"ק ה', ו'**
ג. קרקע תלושה שחיברה לקרקע האם מהני לקנות על גבה מטלטלין?

6. א. האם יש דין או איסור אונאה ב: 1. קרקעות, 2. פחות משווה פרוטה, 3. גוי? **סימן רכ"ז סעיף ה', כ"ו, כ"ט**
 ב. ראובן קנה פרשיות תפילין מהודרות מסופר סת"ם. בהגהה אחר שנה נמצאו הפרשיות פסולות מעיקרן. האם יכול לתבוע את דמי הפרשיות מהסופר? **סימן רל"ב סעיף ט"ז, י"ז**
 ג. ראובן מכר לשמעון קרקע חקלאית על דעת שכבר הופשרה לבנייה אלא שלאחר מכן הוברר לקונה שטרם בוצעה ההפשרה – האם חשיב מום במקח? **סימן רל"ב סעיף ג'**
 א. האם ניתן לשכור בית בקניין סודר? **סימן קצ"ה סעיף ט'**
 ב. חוזה שכירות דירה כלל סעיף הקובע סנקציה כספית בסכום מופרז על הפרתו כאשר בסוף החוזה צויין כי סעיפי החוזה הינם "דלא כאסמכתא". מה הדין? וכיצד ניתן למנוע חסרון של אסמכתא בהתחייבות חוזית? **סימן ר"ז סעיף י"ז**
 ג. האם יש אונאה לשכירות בתים והאם יש איסור בל תלין על דמי שכירות בתים? **סימן רכ"ז סעיף ל"ב, וסימן של"ט סעיף א'**
 א. ראובן שכר דירת קיט (נופש) לימי 'בין הזמנים' אך לנוכח 'סדר הקורונה' נאלץ בעל כורחו לבטל את ההזמנה. האם עליו לשלם למשכיר? **סימן של"ד סעיף א' ברמ"א וש"ך סק"ב**
 ב. עקב 'סדר הקורונה' נמנע מן ההורים לשלוח את ילדיהם לגנים ולמוסדות החינוך. האם על ההורים לשלם שכר לימוד על תקופה זו ומה הדין באופן ששכר הלימוד שולם מראש לכל השנה? **סימן של"ד סעיף ד' בשו"ע, סימן של"ג סעיף ה' ברמ"א**
 ג. האם מעסיק צריך לשלם לפועלים שכירים עבור ימים בהם נאלצו להיעדר לרגל ההנחיות ומגבלות הבריאות? **סימן שכ"א סעיף א' ברמ"א וסמ"ע סק"ו**
 א. ציין אופנים של 'בכור' אשר על אף בכורתו לא נוטל פי שניים בירושת אביו? **סימן רע"ז סעיף ג', ד', ט'**
 ב. האם בכור נוטל פי שניים ב: 1. כספים המופקדים בבנק, 2. דמי שכירות דירה, 3. שבח שהושבח לאחר מיתת האב, 4. דבר השנוי במחלוקת פוסקים אי הווי ראוי או מוחזק?
סימן רע"ח סעיף ו', נתה"מ סק"א, פת"ש ס"ק ג', ד'
 ג. האם בעריכה ובאישור 'צוואה הדדית' מחיים (בין בני זוג) יש בעיה של "לא תהוי בי עבורי אחסנתא"? **סימן רפ"ב פת"ש סק"א**
 א. האם קבלת מתנה באופן של 'מתנה על מנת להחזיר' זוקקת מעשה קניין בהחזרתה? הסבר את יסוד דין 'מתנה ע"מ להחזיר' ועל פי זה את ביאור הגמרא "לא ליקני איניש לולבא לינוקא ביומא טבא" **סימן רמ"א קצה"ח סק"ד, נתה"מ סק"ה ופת"ש סק"ו**
 ב. מה הדין כאשר המקבל הקדיש את החפץ והחזירו והאם יש נ"מ בין אמירת הנותן "על מנת שתחזירהו" או "על מנת שתחזירהו לי"? **סימן רמ"א סעיף ז' בשו"ע**
 ג. האם המקבל יכול לתת דמים חלף החפץ? **סימן רמ"א סעיף ז' ברמ"א**
 א. מה דינו של קטן בעניינים דלהלן: א. לזכות לעצמו, ב. לזכות לאחרים, ג. לזכות במציאה, **סימן רמ"ג סעיף ט"ו בשו"ע ורמ"א וש"ך סק"ו, ד. לזכות בקניין אגב סימן רמ"ג סמ"ע סק"ג, ה. לזכות בחמישה סלעים של פדיון הבן סימן רמ"ג קצה"ח סק"ד**
 א. אימתי אמרינן 'מצוה לקיים דברי המת' והאם יש חיוב לקיים דברי המת מדין 'כיבוד אב' ? ציין נ"מ. **סימן רנ"ב סעיף ב' בשו"ע ופת"ש סק"א**
 ב. מצווה בריא או שכיב מרע שנשבע או נדר לתת סך מסויים לפלוני או עני ומת – האם היורשים חייבים לקיים את השבועה ואת הנדר? **סימן רנ"ב סעיף ב' ברמ"א**
 ג. ראובן ציווה את רעייתו קודם פטירתו שלא תשיא את בתו הבוגרת לשמעון אחיו וכעת הם רוצים להינשא זל"ז – האם שייך בזה 'מצוה לקיים דברי המת' או 'כיבוד אב' ? **סימן רנ"ב פת"ש סק"ג**
 א. מציל ממון חבירו – מתי אין לו אלא שכרו? מתי יקבל כל מה שהפסיד? ומתי יכול לקחת את מה שהציל לעצמו? **סימן רס"ד סעיף ג'-ו', סמ"ע סקי"ב וש"ך סק"ה**
 ב. באיזה אופן מצינו שאף אם הסכים חברו לשלם יותר אינו נותן לו אלא את שכרו? **סימן רס"ד סעיף ז' בשו"ע ורמ"א**
 ג. לאור האמור, האם נהג מונית או אדם פרטי רשאים לקבל שכר על הסעת חולה לבית חולים? **סימן רס"ד סעיף ז' בשו"ע ורמ"א**
 א. האם שומר שכר צריך קניין כדי להיות שומר שכר? **סימן ש"ג סעיף א', סמ"ע סק"א**
 ב. האם כל שכר הופך את השומר להיות 'שומר שכר' או שמא יש שכר מינימום כדי להיות 'שומר שכר'? **סימן ש"ג ש"ך סק"א**
 ג. שומר שכר שנאנס ב'אונס שינה', מה דינו? **סימן ש"ג קצה"ח סק"א**
 א. שכר רכב לשלושה ימים ולאחר יום התבקש להיכנס לבידוד. האם חייב לשלם את דמי השכירות גם על ימי היותו בבידוד או שמא אנוס הוא? **סימן של"ד סעיף א' ברמ"א וסימן שכ"א סעיף א' ברמ"א**
 ב. שכר את חמור חבירו ונאנס מלחשיבו – האם יש לחייבו מדין 'שבת'? **סימן ש"ז סעיף ו' וש"ך סק"ה (??)**

16. א. מה דין לגנוב או לגזול על מנת לשלם. מדוע? **סימן שמ"ח סעיף א', סימן שנ"ט סעיף ב'**
ב. האם אדם רשאי לאכול במהלך עריכת קניות בחנות לפני ששילם? **סימן שנ"ט סעיף ז'**
17. א. מוסר ממון חבירו לאנס נוכרי – מתי חייב ומתי פטור? **סימן שפ"ח סעיף ב' בשו"ע ורמ"א**
ב. אנסוהו בממון או בנפשות להראות ממון חבירו, מה הדין? **סימן שפ"ח סעיף ג'**
ג. אנסוהו 'אונס נפשות' להראות נפש חבירו, מה יעשה? (??)
18. א. מזיק ממון חבירו כאשר הניזק מבקש את תשלום הנזק בכסף בעוד המזיק רוצה לשלם בשווה כסף, עם מי הדין? **סימן תי"ט ש"ך סק"ג**
ב. מה הדין כאשר הניזק מבקש שהמזיק ישלם בקרקע בעוד המזיק רוצה לשלם במטלטלין? האם יש חילוק מתי נרכשו? **סימן תי"ט סמ"ע סק"א, ש"ך סק"ב, פת"ש סק"א**
ג. כיצד שמין שווה כסף בפירעון? **סימן תי"ט סעיף א'**

מבחן חושן ג' – אב תשפ"א

1. **קניין חזקה**
א. התקין מנעול לבית האם קנה? **סימן קצ"ב סעיף ג' ברמ"א**
ב. אכל פירות השדה האם קנה? ומה החילוק בינו לבין מציע מצעות על הקרקע? **סימן קצ"ב סעיף ט', י"א, סמ"ע סק"י**
ג. פינה שרידי מבנה לצורך הקמת מבנה אחר האם זו חזקה? הוכח מדיני שביעית! **סימן קצ"ב נתה"מ סק"ו בשו"ת**
2. **קנייני גוי**
באלו קניינים קונה הגוי מישראל? כיצד יש לערוך מכירת חמץ? האם אפשר להקנות לגוי בקניין סודר את החמץ? פרט. **סימן קצ"ד סעיף א', סמ"ע סק"א, קצה"ח סק"ג**
3. **קניין לכסף**
א. כיצד נקנה מטבע שאינו ברשותו? פרט מטבע בעין ושאינו בעין. **סימן ר"ג סעיף ט' וסמ"ע סק"י**
ב. מה הדין אם הקנה בקניין אחד שני דברים, ועל אחד מהם הקניין אינו חל, האם יקנה את השני? **סימן ר"ג סעיף י' ברמ"א**
4. **אונאה**
א. מה דין אונאה באכסרה? **סימן רכ"ז סעיף י"ט**
ב. נושא ונותן באמונה יש לו דין אונאה? **סימן רכ"ז סעיף כ"ז**
ג. מה דין אונאה בעובד? **סימן רכ"ז סעיף ל"ג**
5. **עני המהפך בחררה**
א. מה דין המהפך לקנות דבר מה מאדם אחר או לזכות בהפקר, האם רשאי השני לקנותו? **סימן רל"ז סעיף א' בשו"ע ורמ"א**
ב. אם יש מלמד פרטי שעובד אצל אדם אחד, האם השני רשאי לשוכרו? **סימן רל"ז סעיף ב'**
ג. האם חברת הייטק רשאית להציע לפועלים העובדים בחברה אחרת לעבוד אצלם?
6. **מכר ומתנה באונס**
א. מה ההבדל בין בירור טענת אונס במכר לבירור טענת אונס במתנה? **סימן ר"ה סעיף ב', ו' וסמ"ע סק"ח, סימן רמ"ב סעיף א' וסמ"ע סק"א**
ב. מה דין הטוען שחתם על הסכם גירושין וויתר על חלק מהרכוש שלו מחמת לחץ שאיימו עליו שיכזו אותו? **סימן ר"ה סעיף ב', ו', ז'**
ג. אם אדם טוען שנכנס ללחץ עקב חובות ועל כן חתם על ההסכם של מכירה או קניה, מה הדין? **סימן ר"ה סעיף א' בשו"ע, ז' ברמ"א**
7. **מתנת שכיב מרע**
א. נתן מתנה לבנו הבכור, לאשתו או לבעל חובו, מתי יזכו במתנה בנוסף לחלקם בירושה, בכתובה או בחוב? **סימן רנ"ג סעיף ח' בשו"ע ורמ"א, סמ"ע ס"ק י"ג, ט"ז, י"ח**
ב. ואם נתן לבתו לצורך נישואיה מה הדין? ומה הדין במי שנתנו לאדם מתנה להשיא את בתו ולא השיאה, האם חייב להחזיר? **סימן רנ"ג סעיף ח' ברמ"א ובאה"ט סקל"ב**
ג. שכיב מרע שציווה לתת כסף לפלוני וישא בתי, אם פלוני אינו רוצה לישא הבת, האם יזכה בכסף? ומה הדין אם אמר תנו לבת כסף ותקנה חגורה ומתה לפני שנתנו לה את הכסף, האם נותנים לילדיה את הכסף? **סימן רנ"ג סעיף י"ב וש"ך סקט"ז**
8. **יאוש שלא מדעת**
א. המוצא אבידה קודם יאוש ולאחר מכן הבעלים התייאשו מדוע אינו זוכה? ומה הדין אדם שהפריש תרומות ומעשרות משדה חבירו ולאחר מכן הגיעו הבעלים ושבוהו האם

- תרומה חלה? ומי שלא ביטל חמצו קודם שש שעות האם יכול לבטל לאחר שש? **סימן רס"ב סעיף ג' וקצה"ח סק"א**
- ב. המוצא דבר בדרך הנחה ואין בו סימן ונטלו מה הדין? **סימן ר"ס סעיף ט'**
- ג. מי שמצא ספרים שניצלו מהשואה והוא מזהה את בעליהם האם חייב להחזירם? **סימן ר"ס ש"ך סק"ד**
9. **ירושת בכור**
- א. באלו מקרים אינו מקבל חלק בכורה, פרט לפחות חמישה מקרים ונימוקם. **סימן רע"ח סעיף א', ג', ו', ז'**
- ב. האם יש חלק בכורה במלווה? ומה הדין במשכון? **סימן רע"ח סעיף ז' בשו"ע ורמ"א**
- ג. האם יש ירושת בכור בכספים בבנק? **סימן רע"ח נתה"מ סק"ד, פת"ש סק"ד**
10. **אפוטרופוס**
- א. האם מותר לאפוטרופוס לייצג או להעיד בתביעה נגד היתומים? **סימן ר"צ סעיף י"ב בשו"ע ורמ"א**
- ב. מה דין אפוטרופוס בגניבה אבידה או פשיעה? האם יש נפ"מ מי מינהו? **סימן ר"צ סעיף כ' ש"ך סק"ד**
- ג. האם יכול אפוטרופוס לחזור בו לאחר שהתמנה? האם זה שונה מדין פועל, ומדוע? **סימן ר"צ סעיף כ"ג וקצה"ח סק"ה**
11. **שומרים**
- א. שומר חנם שפשע האם מתחייב משעת משיכה או משעת פשיעה. ומה הנפ"מ? **סימן רצ"א סעיף ה' ונתה"מ סק"ב**
- ב. נתן לשומר דינר זהב וא"ל שזה מכסף ופשע השומר או הזיקו בידים כמה ישלם? **סימן רצ"א סעיף ד'**
- ג. מה הדין שאל סייף ולא ידע שזה סייף יקר מאוד? **סימן רצ"א קצה"ח סק"ד**
12. **אומנים**
- א. כל האומנים שומרי שכר – מה הדין בקבלן או שכיר יום? **סימן ש"ו סמ"ע סק"א**
- ב. האם אומרים אומן קונה בשבח כלי? מה נפ"מ לדינא? ומה ההלכה? **סימן ש"ו ש"ך סק"ג**
- ג. מה הדין נתן עצים לאומן לעשות כסא ועשה ספסל? האם אומרים בזה דין יורד לשדה חבירו ומדוע? **סימן ש"ו סעיף ג', סמ"ע סק"ט וש"ך סק"ה**
13. **שוכר**
- א. מה הדין שכר פרה מחברו והשאלה לאחר ומתה כדרכה? **סימן ש"ז סעיף ה'**
- ב. מה הדין שומר חנם שנתן לשומר שכר ונגנבה או אבדה? **סימן ש"ז פת"ש סק"א**
- ג. שכר פרה מחברו ונולדה בה מכה שלא מחמת מלאכה? פרט שבת וריפוי. **סימן ש"ז סעיף ו'**
- ד. שכר בהמה ליומיים וגדל הנהר והתעכב להחזירה, האם ישלם על העיכוב? **סימן ש"י סעיף ג'**
14. **שוכר בית**
- א. השכיר בית לחברו לזמן קצוב, האם יכול השוכר להעביר לאחר בתוך הזמן? **סימן שט"ז סעיף א'**
- ב. עזב השוכר בתוך הזמן בתשלום מלא, האם רשאי המשכיר להשכיר לאחר בתשלום? **סימן שט"ז סעיף א' ברמ"א, סמ"ע סק"ב, קצה"ח סק"ב, נתה"מ סק"ב, פת"ש סק"ב**
- ג. ראובן השכיר בית לשמעון ונפלה מריבה בתוך הזמן ואמר ראובן לשמעון תריק לי את הבית, האם רשאי שמעון לעזוב, ומדוע? **סימן שט"ז קצה"ח סק"ג**
15. **שכירות פועלים**
- א. מה הדין שכר פועל להשקות שדה מנהר ופסק הנהר או עלה הנהר או ירדו גשמים? **סימן של"ד סעיף א', ב'**
- ב. שכר מלמד לבנו וחלה המלמד או אשתו ובניו? **סימן של"ג סעיף ה' בשו"ע ורמ"א**
- ג. שכר מלמד ומת התלמיד? שכר מדריך טיולים ליומי יום ומת לאחר יום? **סימן של"ד סעיף ד' בשו"ע ורמ"א**
16. **שואל**
- א. שאל רכב לנסיעה ועשה תאונה שלא באשמתו הוי מתה מחמת מלאכה? **סימן ש"מ סעיף ג' בשו"ע ורמ"א**
- ב. שאל חתול לאכול עכברים ואכלוהו עכברים או אכל עכברים ומת? שאל כלי מלחמה ונפלו בשבי? **סימן ש"מ סעיף ג' ברמ"א, סמ"ע סק"ח וש"ך סק"ו**
- ג. שאל בהמה ומת מה דין היורשים בבהמה? חשבו יורשים שזה שלהם ושחטו ואכלו? **סימן ש"מ סעיף ג', ד'**
17. **גנבה**
- א. מהי תקנת השוק? האם תקנו גם בגנב מפורסם? **סימן ש"ו סעיף ב' בשו"ע ורמ"א**

- ב. האם יש תקנת השוק בבהמה, בעבדים, בלוקח מעכו"ם, בהגיע לבעלים לפני לוקח, בגנב ופרע בחובו? **סימן שני' סעיף ו', ש"ך ס"ק ב', ד'**
ג. מה המנהג בהחזרת הגניבה? מה טעמי המנהג והנפ"מ? **סימן שני' סעיף ב', ג' נזיקין** 18.
א. מה ההגדרות של גרמא בנזיקין, גרמי, דבר הגורם לממוך? הבא את סוגיות הגמרא, שיטות הראשונים וההלכה. **סימן שפ"ו סעיף א'-ד', סמ"ע סק"א, פת"ש סק"א**
ב. האם יש דין גרמא בנזיקין בבהמה או באונס גמור? ??

מבחן חושן ג' – כסלו תשפ"ב

1. **קניין לאחר ל'**
המקנה לחבירו חפץ לאחר ל', באלו תנאים קנה, פרט סוגי הקניין השונים, תוכן האמירה ומקום החפץ בזמן הקניין? האם דיני הגט שווים לקניינים בעניין זה? **סימן קצ"א סעיף ד' ברמ"א וש"ך סק"ה, סימן קצ"ה סעיף ה' בשו"ע וסמ"ע סקט"ז, וסימן קצ"ז סעיף ז'**
2. **מחובר לקרקע**
באלו מקרים פירות המחוברים לעץ הם כקרקע ובאלו לא? פרט מה ההלכה לעניין דיני קניין, שומרים ושבועה. **סימן קצ"ג סעיף א' וסמ"ע סק"ב וש"ך סק"א, וסימן ש"א סעיף ה'**
3. **דבר תורה מעות קונות**
א. חכמים תיקנו משיכה, האם יש מקרים בהם כסף קונה כיום? פרט את המקרים (לפחות ארבעה). **סימן קצ"ח סעיף ה' בשו"ע ורמ"א וסעיף ו'**
ב. מה דין קידוש אשה בכסף במקרה שלא נעשתה משיכה בחפץ ולחילופין בחפץ שנקנה במשיכה בלבד בלא כסף? **סימן קצ"ח סמ"ע סק"ג, נתה"מ סק"ב ופת"ש סק"א**
4. **ספקות במכירה**
א. מחליף פרה בחמור ומשך בעל הפרה את החמור, וילדה הפרה ושני הצדדים נחלקים מתי, מה הדין? **סימן רכ"ג סעיף א'**
ב. ואם אינם יודעים מתי ילדה, מה הדין? **סימן רכ"ג סעיף ב'**
ג. מחליף פרה בחמור ומשך בעל החמור את הפרה ומת החמור ושני הצדדים נחלקים מתי מת, מה הדין? **סימן רכ"ד סעיף א' בשו"ע ורמ"א**
5. **מקח באיסור**
כאשר נעשה מקח באיסור, האם חל? במקרים שחל, מדוע אין בזה בעיה של "אי עבד לא מהני"? ומה הדין בנשבע שלא למכור, האם המכירה חלה? **סימן ר"ח סעיף א' בשו"ע ורמ"א, סמ"ע סק"ג, ש"ך סק"ב וקצה"ח סק"א**
6. **מקח טעות**
א. המוכר לחבירו בהמה ונמצאת טריפה באלו מקרים בטל המקח? **סימן רל"ב סעיף י"א**
ב. אם התנה עמו שלא יהיה טריפה ונמצא שהיה נבילה, מה הדין? **סימן רל"ב קצה"ח סק"א**
ג. מה דין מי שקנה חפץ ועשה בו מום ואחר כך נמצא שהיה מקח טעות. האם משלם על המום שעשה? **סימן רל"ב סעיף י"ג**
7. **זכין**
א. האם בית הדין יכולים לפדות בכור שמת אביו? **סימן רמ"ג קצה"ח סק"ז**
ב. האם אשה יכולה להפריש חלה מעיסה של חבירתה עבור חבירתה? **סימן רמ"ג קצה"ח סק"ח**
8. **מתנת שכיב מרע**
א. שכיב מרע שמצוה הלוואתו, האם המקבל זכה? פרט! **סימן רנ"ג סעיף כ' בשו"ע ורמ"א**
ב. שכיב מרע מצוה מנה לפלוני, האם זכה פלוני? **סימן רנ"ג סעיף י"ח, י"ט**
9. **זכיה במציאה**
א. המגביה מציאה לחבירו, האם זכה בה החבר? **סימן רס"ט סעיף א'**
ב. האם המגביה נאמן לומר שהגביה לצורך עצמו? **סימן רס"ט סעיף ו' ברמ"א**
ג. מה דין שנים שמגביהים כאחד? **סימן רס"ט סעיף ב'**
10. **נאמנות בירושה**
א. האומר על פלוני שמוחזק שאינו אחיו שהוא אחיו, האם נאמן? **סימן רע"ט קצה"ח סק"א ונתה"מ סק"א**
ב. האומר על פלוני שהוא מוחזק כאחיו שהוא אינו אחיו, האם נאמן? **סימן רע"ט סעיף ב'**

- ג. האם נאמן לומר על בני בנו שאינם נכדיו היות והבן לא היה בנו באמת? **סימן רע"ט**
סעיף ב' ברמ"א
11. **תחילתו בפשיעה וסופו באונס**
מה הדין כאשר השומר פשע ובסוף אירע אונס? פרט סוגי השומרים השונים. **סימן רצ"א**
סעיף ו', ט', כ', וסימן ש"ג סעיף י' ברמ"א
12. **שמירה בקרקעות עבדים ושטרות וצדקה**
א. מה דין שמירה בדברים אלו? פרט האם יש חיוב בפשיעה, ובשומר שמסר לשומר, והאם השומר זכאי לשכרו במקרה שהשמירה כשלה. **סימן ש"א סעיף א' בשו"ע ורמ"א, סמ"ע סק"ד**
ב. לגבי צדקה, האם יש מקרים בהם יש חיוב על השמירה בדיני אדם או בדיני שמים?
סימן ש"א פת"ש סק"ו
13. השוכר ספינה ופרקה בחצי הדרך או טבעה, באלו מקרים משלם השוכר שכר מלא ובאלו מקרים שכר חלקי? פרט את השיטות והסברות. **סימן שי"א סעיף ב'-ו' ונו"כ**
14. **שוכר שמשכיר**
א. האם השוכר רשאי להשכיר לאחרים? **סימן שט"ז סעיף א'**
ב. אם השוכר יצא מן הבית ומשלם על השכירות והבית ריק, כמה עליו לשלם? **סימן שט"ז סמ"ע סק"ג, קצה"ח סק"ב, נתה"מ סק"ב, פת"ש סק"ב**
ג. אם המשכיר דורש להשכיר את הבית, האם הוא זכאי לכך ומי יקבל את השכירות?
סימן שט"ז סעיף א' ברמ"א, סמ"ע סק"ג, קצה"ח סק"ב, נתה"מ סק"ב, פת"ש סק"ב
15. **שאלה בבעלים**
א. האם שליח הבעלים נחשב בעלים לעניין שמירה בבעלים? **סימן שמ"ו סעיף ו'**
ב. מה דין שותפין לעניין זה? **סימן שמ"ו סעיף ז', י"א**
ג. אשה ששאלה חפץ ואחר כך נישאת, הבעל השתמש בחפץ והוא ניזוק, מה הדין? **סימן שמ"ו סעיף י"ז**
16. **יאוש בגניבה או בגזילה**
באלו מקרים יאוש קונה? מה דין מקדש אשה בחפץ זה במקרים אלו? והאם צריך לשלם דמי הגניבה לאחר יאוש שקונה? **סימן שני"ג סעיף ב', ג' וסמ"ע סק"ג**
17. **מזיק באונס**
א. האם חייב על נזק באונס? פרט את השיטות, הראיות, ופסיקת ההלכה. **סימן שע"ח סעיף א' וש"ך סק"א וסק"ב**
ב. מזיק בזמן שמחה של מצוה מה דינו? **סימן שע"ח סעיף ט' ברמ"א**
ג. זרק חפצים של אחרים מהספינה כדי להצילה מטביעה, האם חייב על כך? **סימן ש"פ סעיף ד' בשו"ע ורמ"א**
18. **מוסר**
א. מה הם התנאים לחיוב מוסר? **סימן שפ"ח סעיף ב', ג'**
ב. האם גובים מיורשיו? **סימן שפ"ח סעיף ב' בשו"ע ורמ"א**
ג. באלו מקרים נשבע הנמסר ונוטל? **סימן שפ"ח סעיף ז' בשו"ע ורמ"א**

מבחן חושן ג' – אב תשפ"ב

1. **שכירות מקרקעין**
א. השוכר מיהודי או מגוי עשר שדות בעשר מדינות והחזיק באחת מהן ולא נתן דמים כלל, האם חלה השכירות ומדוע? **סימן קצ"ב סעיף י"ג וסמ"ע סקכ"ו**
ב. כיצד אדם קונה שכירות בית עם חצר? פרט לעניין [תשמיש בחצר, מציאה שנפלה בחצר, וקנין ע"י החצר השכורה] **סימן קצ"ב נתה"מ סק"ו**
ג. האם ניקיון דירה חשיב קנין לשכירות בית, והאם ניקיון שדה מעשבים שוטים הוי קנין שכירות השדה? **סימן קצ"ב נתה"מ סק"ו**
2. **קנין כסף**
א. קנין במשכון מתי מועיל? **סימן ק"צ סעיף ט' בשו"ע ורמ"א**
ב. היכן מצינו קניין כסף בלי שהכסף ניתן מהקונה למוכר? פרט! **סימן ק"צ סעיף ג'-ו'**
3. **מקח וממכר**
א. המוכר לחבירו פרה או אתון או שפחה. באלו מקרים המכירה כוללת גם עובר או ולד?
סימן ר"כ סעיף י', י"א
ב. איך תתיישב סוגית "מחליף פרה וחמור וילדה זה אומר עד שלא החליף וזה אומר לאחר שהחליף" עם הסוגיא בסעיף א'? **סימן ר"כ קצה"ח סק"א**
4. **דיני אונאה**
א. האם יש איסור אונאה בפחות משתות, ממון עניים, ואונאת רבים? **סימן רכ"ז סעיף ג', סמ"ע סקמ"ט ופת"ש סקכ"ג**

- ב. האם רשאים בני עיר לעשות תקנות שמחייבות את כל בני העיר ואין היחיד יכול להתנגד?
סימן רל"א סעיף כ"ז ופת"ש סק"ג
- ג. האם רשאים בעלי אומנות לעשות תקנות ביניהם? **סימן רל"א סעיף כ"ח**
5. **אבידה ומציאה**
- א. ראובן הדר עם שמעון בביתו ומעלה לו שכר, ונפלה מציאה לתוך החצר, מי קנאה? **סימן שי"ג סעיף ג'**
- ב. אסיר שברח דרך הים וביקש מדייג שיעבירו בספינת הדייגים. הדייג ביקש מחיר מופקע והאסיר הסכים. האם חייב לשלם ומדוע? **סימן רס"ד סעיף ז' וסמ"ע סק"ב**
- ג. תלמיד חכם שמצא מציאה שאינה לפי כבודו ורוצה להשיבו לבעליו, מה מוטל עליו לעשות? והאם הדין שונה בפריקה וטעינה ומדוע? **סימן רס"ג סעיף א'-ג', וסימן ער"ב סעיף ג'**
6. **חלוקת ירושה**
- ראובן שנפטר בשנת תש"פ והשאיר גדולים וקטנים או כולם באותו גיל, ויש גם נכדים. והשתמשו בתפוסת הבית. ובשנת תשפ"ב החליטו כל האחים לחלק את הירושה כיצד שמין? פרט: בגדי חול או שבת קיימים או שהתבלו, גדול הבית, בנים או אשתו! **סימן רפ"ח סעיף א' וסמ"ע סק"א**
7. **התחייבות בצדקה**
- א. אפטרופוס על יתומים איזה הוצאה של מצוה או צדקה מחויב האפטרופוס ואיזה לא?
סימן ר"צ סעיף ט"ו
- ב. שוטה או חרש האם בית דין פוסקים צדקה עבורם? אדם שנשבע ליתן צדקה ומת האם היורשים מחויבים לקיים שבועתו? **סימן ר"צ סעיף ט"ו וקצה"ח סק"ג**
- ג. גבאי צדקה לאחר תפילת שחרית הרים קולו וביקש צדקה ואחד מהמתפללים חשב או אמר שיתן לו סכום מסוים, האם יכול לחזור בו? **סימן ר"צ קצה"ח סק"ג**
8. **מתנת בריא**
- א. מדינא דגמרא – ראובן שכתב שטר מתנה כדלהלן: **"אתם העדים פלוני ואלמוני כתבו מתנה ממני ראובן לשמעון שדה מסוימת או מטלטלין"** האם מתנתו מתנה! פרט – האם קנה או לא, האם מהני תפיסה, ואם כתב בו קנין משתנה הדין? **סימן רמ"ד סעיף א' (?)**
- ב. בזמן הזה – איך יעשה אדם צוואת בריא כשרוצה להקנות נכסי דניידי ולא ניידי, ניירות ערך, וכספים שעתיד לקבל? פרט אופן עשית הצוואה ומקור הלכתי לכך. **(? ?)**
9. מה הדין בזוג ששיכלו את בתם בתאונה והוציאו צו ירושה ע"ש האם לאחר שהאב קיבל בקניין ואמר **"אני מקבל קניין מודה ומתחייב שכל חלקי בירושת בתי שייך לאם מעכשיו"**, לאחר שנים קיבלו פיצויים בסכום של מיליון ₪, האם טוענת שהכל שייך לה והאב טוען שזה לא בכלל קניין שעשה. מה הדין? מבחינה הלכתית! **(? ?)**
10. **קבלת שמירה**
- א. מה הנוסח המחייב את השומר בשמירה? **סימן רצ"א סעיף ב'**
- ב. מה חיוב בשמירה של מוכר שהחפצים עדיין נמצאים אצלו וטרם נלקחו על ידי הקונה שכבר עשה קנין סודר? **סימן רצ"א נה"מ סק"ג**
- ג. האם נדרש קניין לצורך קבלת השמירה? **סימן רצ"א סעיף ה'**
11. **שליחות יד**
- א. האם צריכה חיסרון? ואם השימוש אינו מחסיר מה הדין? **סימן רצ"ב סעיף א' בשו"ע**
- ב. אם החזיר למקום האם חזר דינו? **סימן רצ"ב סעיף א' ברמ"א**
- ג. האם יש שליחות בשליחות יד? **סימן רצ"ב סעיף ה'**
12. **נגנב הפקדון**
- א. נגנב באונס והוכר הגנב, מי עושה דין עמו? מה דין סרסור של חוב שהחוב התקלקל לאחר מכן, מי מטפל בתביעה? **סימן רצ"ד סעיף ו' בשו"ע ורמ"א**
- ב. שילם ולא רצה להישבע והוכר הגנב מה דין השבח? **סימן רצ"ה סעיף ב' ברמ"א**
- ג. מה שווי הפקדון עליו נשבעים? **סימן רצ"ה סעיף ג'**
13. **מחלוקות בשכירות ובעניין אחר**
- א. משכיר לעשר שנים ולא כתבו בשטר את מועד כתיבת השטר ויש מחלוקת בין הצדדים אם עבר הזמן. מה הדין? **סימן שי"ז סעיף ב'**
- ב. כתוב בשטר השכירות שנים סתם, המשכיר טוען שנים והשוכר טוען שלוש ואכל כבר את הפירות, מה הדין? **סימן שי"ז סעיף ג'**
- ג. אדם הניח פירותיו בחצר חבירו שלא מדעת, כיצד בעל החצר יכול לטפל בזה? **סימן שי"ט סעיף א'**
14. **חזרה מעבודה**
- האם בעל הבית או פועל או אומן או קבלן יכולים לחזור בהם מהסכם עבודה? פרט בהטעו זה את זה ובלא הטעו. **סימן של"ג סעיף א', ג'-ה' בשו"ע ורמ"א**
15. **כובש שכר שכיר**
- א. פרט הדין בשכיר או שכירות קרקע או אומן או קבלן או שכירות על ידי שליח, האם יש איסור ומתי חל? **סימן של"ט סעיף א', ג', ו', ז'**

ב. פרט שלושה מקרים בהם אין "בל תלין" (שאינם ברשימה של סעיף א) ? **סימן של"ט סעיף ז'-י'**

16. **דר בחצר חבירו ויורד לשדה חבירו**

א. דר בחצר חבירו שלא מדעת האם חייב לשלם לו? ובאלו מקרים חייב שכר מלא? ומה דין האומר לחבירו "דור בחצרי", האם חייב לשלם? **סימן שס"ג סעיף ו', י', בשו"ע ורמ"א**
ב. אדם עבד בשדה חבירו, באלו מקרים חייב לשלם לו בעל השדה ביורד ברשות ושלא ברשות? וכמה? פרט הדין במקרה שבעל השדה המשיך בעבודה, או כשבעל השדה אריס בעצמו או שהיורד הוא בעל בנכסי אשתו, או שותף בנכסי השותפות. **סימן שע"ה סעיף א', ג'-ה' בשו"ע ורמ"א**

17. **מזיק**

א. מנע חבירו לעשות מצוה כמה משלם? ואם אב מינה מוהל ואחר חטף ומל מה הדין? **סימן שפ"ב סעיף א' בשו"ע ורמ"א** במקרה של ברכה, האם יש משמעות לכך שהשני [הנחטף] ענה אמן אחר ברכתו [החוטף]? **סימן שפ"ב באה"ט סק"ו**
ב. בהיזק שאינו ניכר, האם מחייבים את היורשים? ומה הדין בעמד בדין ומת? **סימן שפ"ה סעיף א', סמ"ע סק"ב וש"ך סק"ג**

18. **ספק בנזק**

א. שני שוורים, גדול וקטן, שרדפו אחרי שור, ואחד מהם הזיק אותו, הניזק אומר הגדול הזיק והמזיק אומר הקטן הזיק, באלו מקרים חייב שבע או ממון? ומה הדין בתפס? **סימן ת' סעיף ג'**
ב. היו הניזקים שני שוורים, גדול וקטן, והצדדים נחלקים האם הגדול הזיק את הגדול והקטן את הקטן או להיפך, באלו מקרים משלם או נשבע המזיק? וכן מה הדין בתפס? **סימן ת' סעיף ד' בשו"ע ורמ"א**

מבחן חושן ג' – חשוון תשפ"ג

1. **הלכות קניינים**

א. האם ישנה מציאות באדם בריא בה נקנה המקח בדברים ומבלי מעשה קניין? באר ונמק: **סימן קפ"ט סעיף א', סימן רמ"א סעיף ב'**

ב. היה לו חפץ ביד חבירו ואמר לו מחול, האם מחילתו מחילה? **סימן רמ"א סעיף ב' ברמ"א**
א. מה דין לוקח ששילם ולא משך ונשרפו החיטים? והאם רשאי המוכר להשתמש במעות? **סימן קצ"ח סעיף א', ה', קצה"ח סק"ד ונתה"מ סק"ב**
ב. האם ע"י תנאי יכול לקנות בכסף? והאם בסעיפים א-ב יש כדי ללמד על גדר קנין מעות במטלטלין? באר ונמק: **סימן קצ"ח סעיף ה' בשו"ע ורמ"א**
ג. באר שיטת הרמב"ם בגדר קנין מעות במטלטלין. (סעיף רשות) **ב"י לסימן קצ"ח**

3. **הלכות מקח טעות**

א. מה דין העושה מעשה ומתוך כך נמצא שהוציא חברו הוצאות לאיבוד? הבא דוגמאות לכך! **סימן רס"ד סעיף ד', ה' בשו"ע ורמ"א (?)**
ב. מה הדין בהוציא הוצאות על פיו? הבא דוגמאות לכך! **סימן רס"ד סעיף ד', ה' בשו"ע ורמ"א (?)**
ג. על מי מוטלות הוצאות החזרת המקח שנמצא בו מום? **סימן רל"ב סעיף כ"א**

4. **הלכות מתנת שכ"מ**

א. מה דין מתנת שכ"מ שמסרה ליד מקבל מתנה או שלוחו מחיים? **סימן ר"נ סעיף י"ג בשו"ע ורמ"א**
ב. מה דין שכ"מ שמחל חוב לחבירו ועדיין הוא בחוליו, האם יכול לחזור בו? **סימן ר"נ סמ"ע סק"ה, קצה"ח סק"ב, נתה"מ סק"ב**

5. **הלכות שומרים**

א. האם שומר חנם יכול להתנות להיפטר מפשיעה? **סימן רצ"ו פת"ש סק"ה**
ב. האם שו"ח יכול להתנות להיות כשואל? והאם צריך קניין? ומה הדין בהתנה להיות שו"ש? וכן מה יהא הדין בשו"ח בבעלים שהתנה להיות חייב באונסים? וכן באדם ששומר קרקעות שהתנה להיות חייב בחיובי שומרים? **סימן רצ"א סעיף כ"ז, ש"ך סקמ"ט וקצה"ח סקט"ו, סימן ש"א סעיף ד' וסמ"ע סק"ז**

א. האם מגיע תשלום לשו"ש שהבהמה נאנסה ומתה בשעת השמירה? ומה הדין בנגנבה ממנו? **סימן ש"ג סעיף ב' וש"ך סק"ה**

ב. מה הדין בשומר שכר שהתנה להיפטר מגנבה ואבידה, האם ישלמו לו שכרו? וכן מה יהא הדין בפועלים שנשכרו להעביר חבית ממקום למקום ונשברה החבית, האם ישלמו להם שכרם? **סימן ש"ה סעיף ד' וש"ך סק"ב, סימן ש"ד סעיף א'**

7. **הלכות נחלות**

א. האם נפל יורש להנחיל? **סימן רע"ו קצה"ח סק"א ונתה"מ סק"ב**

- ב. האם ניתן להוריש אויר לדירה? ומה הדין להקנות? וכן מה יהא הדין בשויר? באר ופרט דעת השו"ע והרמ"א! **סימן רי"ב סעיף ב', ג', סימן רע"ו נתה"מ סק"ד**
8. א. מהו הדין בזכייט השבח בחלקו של הבכור? ומה הדין מכר חלקו קודם חלוקה? ומה יהא בגילה דעתו שאינו רוצה בחלק הבכורה, האם ישנו קושי בהלכות אלו ואיך מתיישבים הדברים? **סימן רע"ח סעיף ו', ח'**
- ב. האם בכור יכול להסתלק בחלק בכורתו בחיי אביו? **סימן רע"ח קצה"ח סקי"ג הלכות שוכר**
9. א. אברך שכר דירה בעיר טבריה ליד הטיילת. האם רשאי בימי בן הזמנים לצאת מהדירה ולהשכירה לאחרים. מה נפסק בשו"ע? ואם הלכה זו תקפה גם לימינו ומדוע? **סימן שט"ז סעיף א'**
- ב. אם בחוזה היה כתוב במפורש שאין השוכר רשאי להשכיר לאחרים וזה הלך והשכיר לאחרים ללא ידיעת בעל הבית, מי יקבל את דמי השכירות? **סימן שט"ז נתה"מ סק"ב ופת"ש סק"ב**
- ג. אם בחוזה היה כתוב שמותר לשוכר להשכיר לאחרים, מדוע אין זה נחשב עושה סחורה בפרתו של חברו? **סימן שט"ז קצה"ח סק"ב הלכות שאלה**
10. א. קי"ל אין השואל רשאי להשאיל מה הטעם? **סימן שמ"ב סעיף א' בשו"ע ורמ"א, וסמ"ע סק"א**
- ב. האם רשאי להשאיל למי ששומר יותר טוב ממנו? **סימן שמ"ב ש"ך סק"ג**
- ג. האם הדין הנ"ל שייך במטלטלין או גם בקרקעות? **סימן שמ"ב סמ"ע סק"א**
- ד. מה הדין אם בכ"ז השאיל השואל לאחר ונאנס או מתה מחמת מלאכה אצל שני? **סימן שמ"ב סעיף א'**
- ה. מה הדין אם השאיל או הפקיד השואל למי שהיה המשאיל רגיל להשאיל או להפקיד אצלו ונאנס ביד שני? **סימן שמ"ב ש"ך סק"א הלכות גניבה**
11. א. האם מותר לגנוב בדרך שחוק או על מנת להחזיר? ומה הטעם? **סימן שמ"ח סעיף א'**
- ב. אם גנב או גזל על מנת להחזיר והחפץ נאנס, האם חייב לשלם? **סימן שמ"ח סעיף ב'**
- ג. האם גזל הגוי מותר? מה קשה על זה הסמ"ע? באיזה אופן מותר לגנוב מגוי? **סימן שמ"ח סעיף א' ברמ"א וש"ך סק"ב, סימן שני"ט סעיף א'**
12. א. מהו תוקפו וגדרו ההלכתי של שינוי רשות בגניבה? ומה דין חפץ גנוב שהפקירו הגנב לעניין שינוי רשות? **סימן שני"ג סעיף ג', ד', וסימן שס"א קצה"ח סק"א**
- ב. מה הדין הקנה חפץ גזול בקנין לזמן או במתנה על מנת להחזיר או השאילו או השכירו האם נחשב כשינוי רשות? באר ונמק! **סימן שס"א סעיף ה' בשו"ע ורמ"א**
13. א. האם מותר לגזול על מנת לשלם דבר יפה ממנו? **סימן שני"ט סעיף ב'**
- ב. האם מותר למי שעומד בתור בסופר, לאכול חטיף קודם ששילם?
14. אדם שהיה לו מגרש חניה, משני צדדיו היו מגרשים נטושים. לימים הכשיר אותם למגרש חניה והגדיל את מגרש החניה שלו ללא רשות מבעלי המגרשים. לאחר כמה חודשים, אחד מבקש ממנו לפנות את המגרש שלו כיון שהגיע להסכמה עם העיריה לבנות שם בנין. השני מבקש להפריד בין המגרשים ולהפעיל מגרש חניה נפרד.
- א. בשני המקרים הנ"ל, האם חייבים בעלי המגרשים הנטושים לשלם לבונה את הוצאותיו?
- סימן שע"ה סעיף ז'**
- ב. מה הדין אם הבונה מסרב לבקשת בעל מגרש השני ומבקש להחזיר את המגרש לקדמותו?
- סימן שע"ה סעיף ז' בשו"ע ורמ"א**
- ג. מה הדין אם בעל מגרש החניה נטע בשני המגרשים הנ"ל עצי ערבות ואח"כ התחרט האם יכול לעקור אותם? ואם לא עקר אותם האם צריכים בעלי המגרשים לשלם לו הוצאות וכמה?
- סימן שע"ה סעיף א', ב' הלכות מאבד ממון**
15. א. האם מותר לאדם לכתחילה להציל את עצמו מסכנה ע"י שיגרום נזק לממון חברו? ואם גרם נזק, האם חייב לשלם? **סימן ש"פ סעיף ג'**
- ב. על מה סמכה תמר כלתו של יהודה שלכתחילה לקחה ליהודה את החותמת והפתילים הרי זה מציל עצמו בממון חברו?
- ג. מי שרודף אחר רודף כדי להציל את הנרדף והזיק ממון של אחרים, האם חייב לשלם? ומה הטעם? **סימן ש"פ סעיף ג'**
16. א. המזיק ממון חברו באופן שחייב לשלם ויש למזיק קרקע ומטלטלין, ממה יגבו בית הדין מהקרקע או מהמטלטלין? **סימן תי"ט סעיף א'**
- ב. מה הדין אם הניזק דורש כסף והמזיק מבקש לשלם במטלטלין, הדין עם מי? **סימן תי"ט סמ"ע סק"א וש"ך סק"ב**
- ג. כיצד מממשים שווי מטלטלין, האם לפי מכירה מידית או לפי מכירה לזמן? **סימן תי"ט סעיף א'**

17. א. החובל בחברו, מתי חייב לשלם חמשה דברים? מתי ארבעה? מתי שלשה? מתי שניים? ומתי דבר אחד? כתוב את הכלל ופרט דוגמא לכל מקרה **סימן ת"כ סעיף ג' – י"ב**
ב. ומתי לוקה? ומתי חייב בדיני שמים? **סימן ת"כ סעיף ב', ל"ב**
ג. כיצד משערים נזק, צער, שבת, ריפוי ובושת? **סימן ת"כ סעיף ט"ו – י"ח, כ"ד**
ד. המבייש את חברו בדברים, האם חייב בבושת? **סימן ת"כ סעיף ל"ח**
18. **הלכות שמירת נפש**
א. האם חייב אדם להציל את חברו הנמצא בסכנה או להוציא הוצאות כדי להצילו? **סימן תכ"ו סעיף א'**
ב. מה הדין אם הוציא הוצאות על כך, האם חייב הניצול להחזיר לו הוצאותיו? **סימן תכ"ו סמ"ע סק"א**
ג. האם מותר לאדם להכניס את עצמו לספק סכנה? **סימן תכ"ו סמ"ע סק"ב**
ד. על מה סמכו המתירים לתרום כליה?

מבחן חושן ג' – אב תשפ"ג

1. **קנין חזקה ועל ידי פועל**
א. האם סגירת דלת קונה, במכר ובנכסי הגר? **סימן קצ"ב סעיף ג', סימן ער"ה סעיף י"ב**
ב. האם עשיית מנעול קונה במכר ובנכסי הגר? **סימן קצ"ב סעיף ג', סימן ער"ה סעיף י"ב**
ג. האם עשיית פעולות על ידי פועל יהודי או גוי קונה? ומה דין הגבהה או משיכה של פועל? **סימן קצ"ב פת"ש סק"ב**
2. **חצר וארבע אמות**
א. האם חצר משתמרת לדעת המוכר מועילה לקנין? **סימן ר' סעיף א' בשו"ע ורמ"א**
ב. האם יש חצר להקדש או לבית הכנסת? מה דין המוצא מציאה בבית כנסת האם יכול לזכות בה לעצמו? **סימן ר' קצה"ח סק"א**
ג. מדוע תיקנו משיכה בסימטא הרי החפץ בארבע אמות של הקונה? הבא לפחות שלושה הסברים ומה הנפקא מינה? **סימן ר' ש"ך סק"ב ונתה"מ סק"ד**
3. **מודעא**
א. מה ההבדל בין מכר למתנה לעניין מודעא, ואם נתן מתנה כדי להיפטר מאונס שלא היה במיוחד על מתנה זו, האם המתנה קיימת? **סימן ר"ה סעיף א', ב', ו'**
ב. מה דין מודעא בפשרה? **סימן ר"ה סעיף ג', ו'**
ג. כפה את חברו למכור לו בזול, האם המקח קיים? **סימן ר"ה סעיף ד'**
4. **דיני אונאה**
א. עד מתי יכולים לחזור המוכר או הקונה ולתבוע אונאה, יש לפרט הדין אם הקונה כבר שילם וביד מי המקח. **סימן רכ"ז סעיף ז', ח' וש"ך סק"ד**
ב. אם הקונה ידע מהאונאה ושתק האם הוא יכול לחזור בו? **סימן רכ"ז סעיף ז' ברמ"א**
ג. אם המוכר התאנה ונחלקו המוכר והקונה האם המוכר ראה חפץ דומה ולא תבע, האם הוא יכול לתבוע אונאה? אם נחלקו האם השתנה השער על מי להביא ראיה? **סימן רכ"ז סעיף ט' ברמ"א וסמ"ע סק"כ**
5. **אומן וסרסור באונאה**
א. אם קנו על סמך חוות דעת מומחה בתשלום והתברר שיש אונאה, ואי אפשר להחזיר את החפץ האם המומחה חייב? מה הדין אם הוא מקבל אחוזים מהריווח? **סימן רכ"ז סעיף כ"ה וסמ"ע סקמ"ד**
ב. סרסור שקנה ומכר שור ונתברר שהשור אינו יכול לאכול ומת? האם הוא אחראי לכך? **סימן רל"ב סעיף י"ח**
ג. אם קנה הסרסור חפץ ומכרו לאחר, ונתברר שהיה עשוי מזהב או שהיה בו זהב, למי שייך הזהב? **סימן רל"ב סעיף י"ח ברמ"א**
6. **תנאי**
א. מי שנתן מתנה על מנת להחזיר ומקבל המתנה הקדיש אותה האם ההקדש חל? האם על המחזיר להקנות אותה בקנין במועד ההחזרה? באר לפי כל שיטה את דין הקנאת אתרוג לקטן בסוכות ביום טוב ראשון. **סימן רמ"א סעיף ז', קצה"ח סק"ד ונתה"מ סק"ה**
ב. בנותן מתנה על מנת שהמקבל יתן לו מאתים זוז, ומת הנותן או המקבל, האם ניתן שהיורשים יקיימו את התנאי? התייחס לנוסחים שונים של תנאי. **סימן רמ"א סעיף ז' ברמ"א**
ג. במקרה שהתנו שהמקבל יתן חפץ מסויים לנותן, באלו מקרים ניתן לתת את דמי החפץ במקום החפץ? ואם המקבל נדר את החפץ הזה לצדקה האם הוא רשאי להמירו בשוויו? **סימן רמ"א סעיף ז' ברמ"א, קצה"ח סק"ז ונתה"מ סק"ז**

7. **נהנה**
 א. ניסה לסייע לעצמו ולחבירו והוציא הוצאות על כך האם חבירו חייב לשלם, פרט את כלל המקרים הנידונים ונמק. **סימן רס"ד סעיף ד' ברמ"א**
 ב. אדם סיכם עם שדכן לשדכו תמורת סכום מופקע ולאחר השידוכין פנה השדכן לקבל את התשלום האם החבר חייב בכך? ומה הדין אם נתן לו תקיעת כף? **סימן רס"ד סעיף ז' ברמ"א וקצה"ח סק"ד**
 ג. במקרה הנ"ל אם שילם סכום גבוה מעבר לנדרש האם יכול לתבוע בחזרה? ואם השדכן תפס משכון או שנכתב שטר האם מועיל? **סימן רס"ד סמ"ע סק"ב ונתה"מ סק"ח**
8. **נחלות**
 א. מי יורש את השתוקי? ומה דין מי שאין אביו ידוע? **סימן רע"ו סעיף ד' ברמ"א ופת"ש סק"ב**
 ב. אשה אלמנה בהריון נפטרה או נהרגה בתאונה (ל"ע), ואין לה ילדים ויש לבעלה המנוח ילדים) לא ממנה (מי יורש אותה? ומה הדין אם הילד נולד אחרי התאונה ונפטר מייד לאחר מכן? **סימן רע"ו סעיף ה'**
 ג. מעות צדקה שנתרו בירושת הנפטר מי קובע כיצד יחולקו? **סימן רע"ו קצה"ח סק"ב ונתה"מ סק"ד**
9. **אפוטרופוס**
 א. האם האפוטרופוס יכול לחלק את נכסי היתומים בין היורשים (שחלק מהם קטנים וחלק מהם גדולים)? **סימן ר"צ סעיף ט"ז ברמ"א**
 ב. האם האפוטרופוס יכולים להפריש תרומות ומעשרות עבור היתומים ומדוע? **סימן ר"צ סעיף י"ד**
 ג. באלו מקרים האפוטרופוס צריך להישבע עם סיום תפקידו? **סימן ר"צ סעיף ט"ז**
10. **שומרים**
 א. אדם הפקיד לשומר חנם או שומר שכר חפץ ששווי ב' סלעים ובמשך הזמן התייקר ל' סלעים והשו"ח פשע וכן נגנב לשומר שכר, מהו התשלום שצריכים השומרים לשלם, והאם יהיה הבדל בתחילתו בפשיעה וסופו באונס, ומה יהא הדין בשואל חפץ במקרה דומה של התייקרות ובשעת אונס שווה ד' סלעים באר ונמק גדרי הדין. **סימן רצ"ה סמ"ע סק"ה וש"ך סק"ז**
 ב. מה דין גנב שהפקיד את החפץ הגנוב לשומר שכר, וחפץ זה אבד, חפץ זה בשעת גזילה שוויו ב' סלעים ובשעת אבידה היה שווה ד' סלעים? וכן מה יהא הדין במקרה זה אם הגנב עובד אצל השומר? (??)
11. א. מה דין אדם שהפקיד אצל חבירו מעות וטבעיות זהב (חתיכות זהב) ועירבן הנפקד עם מעותיו ואת חתיכות הזהב עירב עם שלו נאבדו קצתן מזה וקצתן מזה? **סימן רצ"ב סעיף י' ברמ"א**
 ב. מה הדין ממון מועט של חבירו שאינו שלו ולא הופקד בידו שנתערב בממון שלו האם עובר בגזל והאם מתחייב בהשבה? **סימן רצ"ב סעיף י' בשו"ע ורמ"א**
12. א. שומר שכר שמסר לשומר חנם, למי שנאמן על הבעלים, וטוענים השומרים שהבהמה אבדה באונס, האם השומר הראשון חייב לשלם? **סימן רצ"א ש"ך סקמ"ד**
 ב. מה הדין אם יש עדים על האונס? וכן מה הדין אם השומר הראשון יכול להישבע על האונס? (??)
 ג. מה הדין אם השומר השני מוכן להישבע שהבהמה אבדה באונס? (??)
 ד. מה הדין אם יצאה הבהמה והזיקה כשהיא נמצאת אצל שומר שני, פרט גדרי הדין ונמק. (??)
13. א. מה דין שוכר בבעלים ששינה מדעת בעלים ונאנס מחמת השינוי? **סימן ש"ט רעק"א לסעיף א'**
 ב. מה דין שואל בבעלים ששלח יד בחפץ? **סימן שמ"ו קצה"ח סק"א**
14. א. מה דין משכיר שחתם חוזה על מחיר מסויים לשנה, לאחר שנה ראשונה עלו המחירים ולא נחתם חוזה חדש בינו לשוכר והמשיך השוכר לגור בשנה שניה, כעת מעוניין המשכיר להעלות את השכר בהתאם למחיר השוק האם הוא יכול לעשות כן? פרט ונמק והבא דברי הפוסקים (??)
15. **הלכות גזילה**
 א. אדם שגזל קרקע האם עבר באיסור לאו דגזל מה"ת? **סימן שני"ט סעיף י"ב (?)**
 ב. אדם שגזל קרקע עבד ושטר והתיימשו הבעלים ושינה רשות האם קונה במקרה זה? **סימן שע"א סעיף א', סמ"ע סק"א וש"ך סק"א**
16. א. מה דין אדם שפנה לחבירו שמעוניין שיגור איתו בדירתו ולאחר זמן ביקש על זה תשלום שכירות. **סימן שס"ג סעיף י' וסימן רס"ד סעיף ד' ברמ"א ונתה"מ סק"ז**
 ב. ומה הדין אם המתארח גילה דעתו שאינו מעוניין לשלם עבור זה. (??)
 ג. מה הדין אם טוען המתארח ששילם ובעה"ב טוען שהוא לא שילם. **סימן שי"ז סעיף א'**

17. **מזיק**
א. מה דין מי שהושלש בידו שט"ח והחזירו למלוה שלא כדין, וגבה על ידו מן הלוח? **סימן**
שפ"ו סעיף ג' וש"ך סקכ"ב
ב. מהו הדין אם החזיר השטר ללוה שלא כדין והפסיד המלוה חובו, פרט ונמק. **סימן**
שפ"ו סעיף ג' וש"ך סקכ"ב
18. **ספק בנזק**
א. מה הדין בנזק שנעשה ע"י שנים ואין ידוע על ידי מי נעשה הנזק. **סימן ת' סעיף ב'**
ב. מה יהא הדין במקרה הנ"ל באחד שאין לו לשלם: (??)

מבחן חושן ג' – אב תשפ"ד

1. **קנין סודר**
א. במה ניתן לקנות קניין סודר? ובמה לא ניתן? ואם נכתב בשטר "קנו מינייה בלבד", האם ניתן לסמוך על כך שנקנה בקנין הראוי וב"מנא דכשר למקניא ביה"? **סימן קצ"ה סעיף ב', סמ"ע סק"ה ופת"ש סק"ב**
ב. במקרה שנעשה קנין סודר האם צריך להקנות את החפץ הנקנה מייד לקונה, או שניתן להקנות אותו גם לאחר זמן? פרט את הניסוח המדויק. **סימן קצ"ה סעיף ה' בשו"ע ורמ"א**
2. **קנין כסף**
א. האם חפץ שמבוטח בביטוח נקנה בקניין כסף? והאם תנאי לקנות בכסף מועיל? **סימן קצ"ח סעיף ה' ברמ"א, ש"ך סק"י ופת"ש ס"ק ו', ז'**
ב. כיצד נקנית שכירות קרקע או מטלטלין פרט את כל האפשרויות. **סימן קצ"ה סעיף ט', סימן קצ"ב סעיף י"ג, י"ד**
3. **כלי הלוקח ופסיקת דמים**
א. כלי לוקח ברשות מוכר או כלי מוכר ברשות לוקח האם קנה? ומה הדין כלי של לוקח בתוך כלי מוכר שעומדים על קרקע של לוקח? **סימן ר' סעיף ג', ה', סמ"ע סק"ט, קצה"ח סק"ו**
ב. במכירת פירות אמר לקונה אני מוכר לך "כור בשלושים, סאה בסלע" והתחיל המוכר למדוד סאה סאה לכליו בסימטא, האם המוכר או הקונה יכולים לחזור בהם? ואם מכר עדר בהמות וקצב מחיר כל אחת מהן וסך של כולן ביחד, ומשך הקונה חלק מהן והמוכר רוצה לחזור, מה הדין? **סימן ר' סעיף ז' בשו"ע ורמ"א, פת"ש סק"ד**
4. **דבר שאינו ברשותו**
א. מכר דבר שאינו ברשותו, ושוב קנה אותו המוכר האם חייב לקיים את המכר? **סימן ר"ט סעיף ה' ברמ"א**
ב. הקדיש קרקע שאינה ברשותו האם חייב לקיים את דבריו? ואם הקדיש ריווח עתידי ולא הפריש אותו האם חייב לשלם לאחר זמן? **סימן רי"א קצה"ח ס"ק ג', ה'**
5. **קנייני הקטן**
א. מה דין מתנת קטן? **סימן רמ"ג סעיף ט"ו, סימן רל"ה סעיף י'**
ב. האם קנין סודר מועיל בקטן? **סימן רל"ה סעיף ו' ובאה"ט סק"י**
ג. האם קטן יכול לתת שקלים לבית המקדש? האם ניתן להקריב מהם קרבנות ומדוע?
סימן רל"ה קצה"ח סק"ד
6. **מחילה ומתנה בתנאי**
א. האם מועילה מחילה כשיש פיקדון, שטר או משכון? מה דין מחילה שלא בפניו? ומה דין מחילה בטעות? **סימן רמ"א סעיף ב' בשו"ע ורמ"א, ש"ך סק"ד**
ב. מה דין תנאי שהתנה שלא כדין התנאים האם חייב לקיימו? **סימן רמ"א קצה"ח סק"ט ונתה"מ סק"י**
7. **אתן/נתתי**
א. האם לשון נתתי או אתן מועילים בקנין? ואם מת הנותן האם מוציאין מיורשיו? **סימן רמ"ה סעיף א', ב'**
ב. האומר נתתי את השדה לפלוני והקונה מכחיש ואומר שלא קיבל, מי אוכל את הפירות, ומדוע? **סימן רמ"ה סעיף ה'**
מתנת שכיב מרע
א. האם שכיב מרע יכול להקנות הלוואה? **סימן רנ"ג סעיף כ' בשו"ע ורמ"א**
ב. הנותן מתנת שכיב מ' לבניו ולאדם זר כיצד מחלקים את הממון ביניהם ואם נתן לבניו ולבנותיו מה הדין והאם בעלה של הבת יורש אותה אם תמות קודם האב? **סימן רמ"ז סעיף ה', סימן רנ"ג סעיף כ"ד**

8. **אבידה ומציאה**
א. מי זוכה באבידה בחצר בה גרים משכיר ושוכר יחדיו? **סימן ר"ס סעיף ד' וש"ך ס"ק י"ד, ט"ו [וכן סימן רס"ח סעיף ג' ברמ"א]**
ב. מה דין אבידה מדעת? ואם אדם נתן כסף לקטן ובא אחר וקידש בכסף זה אישה האם היא מקודשת? **סימן רס"א סעיף ד' בשו"ע ורמ"א, קצה"ח סק"א**
9. **נכסי הגר**
א. המחזיק בשטר כדי לקנות קרקע מנכסי הגר, ומת הגר בלא יורשים, האם קנה? **סימן ער"ה סעיף י"א**
ב. העושה קנין בלא ידיעתו, בדבר שיכול לזכות בו כגון נכסי הגר או מתנה, האם קנה? **סימן ער"ה סעיף כ"ד-כ"ו**
10. **ירושת בכור**
א. מה דין ירושת בכור במלוה ובעיסקא. פרט. **סימן רע"ח סעיף ז', נתה"מ סק"ד ופת"ש סק"ד**
ב. האם בכור יכול להסתלק מירושת אביו בחייו? **סימן רע"ח קצה"ח סקי"ג**
11. **שומרים**
א. קיבל חפץ לשמירה האם משלם על פי השווי האמיתי או על פי שווי שנאמר לו, ומה הדין בחפץ שגוי דורש סכום גבוה עליו שלא בצדק? **סימן רצ"א סעיף ד' וקצה"ח סק"ד**
ב. שומר שמסר לאמו את הפקדון, ונגנב ממנה האם חייב לשלם? **סימן רצ"א סעיף כ"ג**
12. **שומרים**
האם מועיל סימן מובהק להוציא ממון? ציין מקורות ובאר את דברי השולחן ערוך (סי' רצז) בהתאם לכך. **סימן רצ"ז סעיף א'**
13. **שכירות**
א. משכיר בית לשנה ונתעברה השנה מה דין חודש העיבור, ומה הדין בשכירות פועל לשנה. **סימן שי"ב סעיף ט"ו בשו"ע ורמ"א**
ב. השכיר בית ונפל או נשרף מה הדין ואם כל העיר נשרפה מה הדין? **סימן שי"ב סעיף י"ז ברמ"א**
14. **שכירות פועלים**
א. חזרו הפועלים בדבר האבוד מה יכול בעל הבית לעשות? התייחס גם לנזקים שנגרמו לו. **סימן של"ג סעיף ד', ה'**
ב. מה הדין בבעל בית שפיטר את הפועל בלשון "לך מעמדי" האם חל? **סימן של"ג סעיף ח' ברמ"א**
15. **גניבה**
א. האם יש שליחות בגניבה? **סימן שמ"ח סעיף ח' בשו"ע ורמ"א וש"ך סק"ו**
ב. מה דין קטן שגנב? ומה דין קטן שהזיק? **סימן שמ"ט סעיף ג', ה'**
16. **נזיקין**
א. פרט דין שורף שטרו של חבירו. **סימן שפ"ו סעיף ב' בשו"ע ורמ"א**
ב. מזיק לחבירו בעצה מה דינו? ואם יהודי אמר לקונה גוי בשוק שהסחורה שהוא קונה מיהודי אחר אינה כפי המחיר שאמר לו המוכר ונגרם למוכר היהודי נזק כתוצאה מאמירה זו פרט מה הדין? **סימן שפ"ו סעיף ג' ברמ"א**
17. **נזקי בור**
א. בור של שותפין מי חייב עליו? **סימן ת"י סעיף כ"ה, כ"ו**
ב. חפר בור ברשותו סמוך לרשות הרבים האם חייב? **סימן ת"י סעיף ו'**
ג. חפר בור ברשות חבירו מי אחראי על הבור? **סימן ת"י סעיף ד' ברמ"א וסעיף ו'**

מבחן חושן ג' – חשוון תשפ"ה

1. **מחוסר אמנה**
א. הבא ג' מקרים שלא נחשב למחוסר אמנה? **סימן ר"ד סעיף ח', וסעיף י"א ברמ"א, וסימן של"ג סמ"ע סק"א**
ב. הבא ה' מקרים שבהם לא מחוייב במי שפרע? **סימן ר"ד סעיף ב', ג', י"א בשו"ע ורמ"א, סימן ר"ט סעיף ו' ברמ"א**
2. **קנין חצר**
א. פרט לפחות ג' תנאים בסיסים שקנין חצר יקנה. והאם יש חילוק בין מכר או מתנה או מציאה? **סימן ר' סעיף א' בשו"ע ורמ"א, סמ"ע סק"א**
ב. במקרה וחפצי המוכר והקונה מעורבבין האם שייך קנין חצר, והאם זה תלוי באיזה חצר של הקונה או המקנה. **סימן ר' סעיף א' ברמ"א**
ג. האם אמרינן בשטר מתנה חצירו ומתנתו באין כאחד? **סימן ר' קצה"ח סק"ה**

3. **אסמכתא**
א. האם אסמכתא קונה מדאורייתא הבא לפחות ג' נפק"מ: **סימן ר"ז קצה"ח סק"א**
ב. ראובן הדר בבני ברק וקנה בית בעיר טבריה, או איפכא מכר בית בירושלים כדי לילך לעיר טבריה, ואמר שקונה או מוכר משום דדעתו לעקור דירתו מירושלים ולגור בטבריה, ולא אסתייע מילתא לעקור דירה או שלא הניחו תושבי טבריה שהוא יגור בתוכם, האם יכול לחזור בו? **סימן ר"ז סעיף ג'**
ג. ראובן שהיה לו פרה והיה ירא לשחטה שמא תצא טריפה ושמעון א"ל שחוט ואם תצא טריפה אשלם כך ואם כשירה אשלם כך ונתן משכון ביד שלישי ושחט ונמצאת טריפה, ושמעון חוזר בו מה הדין? **סימן ר"ז קצה"ח סק"ד, נתה"מ סק"ח**
4. **מקח וממכר**
א. ראובן השכיר חדר לשמעון ובתוך החדר יש חדר קטן פחות מד' אמות האם נכלל בשכירות? **סימן רי"ד פת"ש סק"ב**
ב. ראובן יש לו בית ונפלו אבנים וקורות ונשאר בביתו, ומכר את הבית לשמעון האם מכר גם את אבנים וקורות שנפלו? (??)
ג. אמר לחבירו פרה מעוברת או פרה זו או פרה סתם אני מוכר לך והיא מעוברת האם הולד מכור? **סימן ר"כ סעיף י' ברמ"א וקצה"ח סק"א**
5. **מכר עם מום**
א. קנה מוצר והשתמש לאחר זמן או שהשתמש ומצא מום לאחר זמן האם הוי מקח טעות? **סימן רל"ב סעיף ג'**
ב. קונה שהתאנה והשתמש בחפץ והמוכר לא היה בביתו, האם יכול לתבוע אונאתו? **סימן רל"ב נתה"מ סק"א**
ג. שחט השוחט ומכר חלקים בין כשרה או טריפה, והתברר שלא נשחטה כראוי והוי נבילה האם יכול הלוקח לחזור בו? הסבר היטב הטעם. **סימן רל"ב קצה"ח סק"א**
6. **מתנה**
א. כתב לאחד מבניו כל נכסיו האם זכה? הבא שיטות הראשונים ושו"ע! **סימן רמ"ו סעיף ד'**
ב. במקרה של סעיף א' באלו מקרים הדין שונה? ג' מקרים לפחות! **סימן רמ"ו סעיף ד'**
בשו"ע ורמ"א
7. **סימנים**
א. הבא את סתירת הגמ' האם סימנים דאורי' או דרבנן ומה הישוב? **ב"מ דף כ"ז ע"ב** – **כ"ח ע"א**
ב. האם מוציאים ממון על ידי סימנים כגון בפקדון? **סימן רנ"ט קצה"ח ב', סימן רצ"ז קצה"ח סק"א**
8. **בכור**
א. הבא לפחות ד' מקרים בהם נולד ראשון בדרך רגילה ולא יקבל פי שנים? ומה הטעם? **סימן רע"ז סעיף ג', ד', וסמ"ע ס"ק ה', ז', ח'**
ב. בכור ממזר האם יש לו דין בכור? **סימן רע"ז סעיף י'**
ג. האם בכור נוטל פי שנים בשטר עיסקא? **סימן רע"ח נתה"מ סק"ד ופת"ש סק"ד**
9. **שמירה בבעלים**
א. האם יש חיוב שבועה לשומר כאשר יש פטור של שמירה בבעלים? **סימן רצ"א קצה"ח סקי"ח**
ב. מאיזה שלב מתחיל הפטור של שמירה בבעלים? **סימן שמ"ו סעיף א'-ג'**
ג. האם חל שמירה בבעלים אצל שומר שני? **סימן רצ"א ש"ך סקמ"א ופת"ש סקי"ג**
10. **אומן קונה בשבח כלי**
א. אומן השביח כלי וקיבל שכרו או שהשביח בחינם והזיקו האם חייב על נזקיו? **סימן ש"ו קצה"ח סק"ד**
ב. האם קטן יכול לכתוב גט? **סימן ש"ו קצה"ח סק"ד**
ג. נתן לצייר בד קנבוס לצייר לו ציור ולאחר שצייר אסר עליו בהנאה או שרוצה לגרדו האם חל הנדר או יכול לגרד? **סימן ש"ו קצה"ח סק"ב ונתה"מ סק"ג**
11. **שכירות בתים**
א. השכיר בית לשנה ומת השוכר תוך השנה מה הדין שכר הבית של יתרת הזמן? **סימן של"ד סעיף א'**
ב. ראה השוכר את הבית לפני תחילת השכירות שחסר במנעול וחלון מזוזה ומעקה ושכרו כך, האם יכול לתובעו לתקן? ומה הדין אם נשבר תוך כדי ימי שכירותו? **סימן שי"ד סעיף א' ברמ"א**
12. **שכירות פועלים**
ראובן שכר פועל או מלמד ובתוך ימי השכירות אמר לו או שכתב לו 'לך מעמדי' או 'אי אפשי בך', ולאחר מכן חזר בו האם הוי חזרה? והאם יש הבדל בין שילם מראש את כל

- שכרו או באיזה מנגינה אמר לו? הסבר היטב הטעמים! **סימן של"ג סעיף ח' ברמ"א וש"ך**
סקמ"ט
13. **שאלה**
א. הבא ד' מקרים ששואל פטור באונס? **סימן ש"מ סעיף א' בשו"ע ורמ"א, וסעיף ב'**
ב. שאל או שכר פרה והוכחשה כחש החוזר או קיבלה מכה החוזרת על יד רפואה האם חייב השואל לשלם? והאם יש נפק"מ אם נשאר צלקת? **סימן ש"מ סעיף ב', ש"ך סק"ד ונתה"מ סק"ג**
14. **תקנת השבים**
א. הבא לפחות ד' מקרים שמשום תקנת מריש שינו את הדין? **סימן ש"ס סעיף א', ה'**
ב. האם אמרי' בקרקע תקנת השבים? והטעם? **סימן ש"ס סעיף א' ברמ"א**
15. **רודף**
א. חמור הקופץ בספינה וקם אחד והשליכו לים האם צריך לשלם לבעלים שווי החמור?
סימן ש"פ סעיף ד' ברמ"א
ב. ספינה המהלכת בים וחישבה להישבר ואחד מהנושאים השליך לים ממשאה על מי חל ההפסד? **סימן ש"פ סעיף ד'**
16. **גרמי או גרמא**
מה הדין במקרים דלהלן:
א. האם יש חיוב בגרמי בבהמה? הטעם. **סימן שפ"ו סעיף א' ברמ"א**
ב. סופר שטעה וכתב בשטר מנה במקום מאתיים? **סימן שפ"ו סעיף ג' ברמ"א**
ג. שליש שהחזיר את השטר למלוה? **סימן שפ"ו סעיף ג' ברמ"א**
ד. במקרה של גרמא בנזיקין במקום שכוח? **סימן שפ"ו סעיף ג' ברמ"א**
17. **מוסר**
א. באר היטב את ספק הגמ' האם עשו תקנת נגזל במסור? **ב"ק דף ס"ב ע"א, סימן שפ"ח סעיף ז'**
ב. בהמשך לסעיף א' האם אמרינן 'מתוך שאינו יכול לישבע משלם'? **סימן שפ"ח סמ"ע**
סקכ"ד
18. **סכנה**
א. האם רשאי אדם להכניס את עצמו לספק סכנה כדי להציל את חבריו? **סימן תכ"ו סמ"ע סק"ב**
ב. במקרה וידוע שפלוני נהרג על ידי אלמוני, האם כופין את קרובו שיתלונן שיעשו עימו דין? **סימן תכ"ו פת"ש סק"א**
ג. מה טעם החיוב ללוות את היוצא לדרך? עד איזה מרחק צריך ללוות מדינא דגמ' ובזה"ז? **סימן תכ"ז סמ"ע סקי"א**

מבחן חושן ג' – ניסון תשפ"ה

1. **קנין בשטר**
א. האם קנית קרקע בקנין שטר או מחילת חוב או שטרות של עכו"ם מהני? **סימן קצ"א סעיף א' וקצה"ח סק"ב וסימן קצ"ט סמ"ע סק"ה**
ב. מי צריך להיות הבעלים של השטר? ומי משלם שכר סופר? ומה הדין במקרה שאחר שנכתב השטר טוען המוכר שלא קיבל הכסף? **סימן קצ"א סעיף ד', קצה"ח סק"א ונתה"מ סק"א**
2. **קנין בפקדון**
א. ראובן הפקיד אצל שמעון חפץ, ולאחר זמן מכרו לו או נתנו לו במתנה האם החפץ של שמעון באופן מיידי בלי שום פעולה? **סימן קפ"ט בט"ז וקצה"ח סק"א**
ב. אמר לו המפקיד אני מוחל לך על חפץ המופקד אצלך האם קנה. **סימן רמ"א סעיף ב' ברמ"א**
3. **סיטומתא**
א. האם קנין סיטומתא מועיל בדבר שלא בא לעולם או בדיבור או מסירת מפתח? **סימן ר"א סעיף ב' ברמ"א, סמ"ע סק"ג, קצה"ח סק"א, נתה"מ סק"א ופת"ש סק"ב**
ב. חוזים הנעשים כיום הכוללים קנסות האם תקף מבחינה הלכתית? הסבר. **סימן ר"ז סעיף י"ח, י"ט בשו"ע ורמ"א**
4. **מקח באיסור**
א. ראובן מכר או נתן מתנה או מחל לשמעון חפץ הכולל בתוכו רבית קצוצה האם חל הקנין? ואם קידש אשה האם חלו הקידושין? **סימן ר"ח סעיף א', נתה"מ סק"א**
ב. נשבע או נדר שלא למכור ועבר ומכר האם חל המכר? ואם מכר על ידי שליח האם זה מועיל? **סימן ר"ח סעיף א' בשו"ע ורמ"א, סמ"ע סק"ג, ש"ך סק"ב וקצה"ח סק"א**

5. **מקח וממכר**
א. שני צדדים שהתווכחו מה יהיה סכום העסקה, ולבסוף ביצעו את העסק, מה הדין במקח או פועלים או קידושין? **סימן רכ"א סעיף א', סמ"ע ס"ק א', ב'**
ב. מה הדין כשסיכמו על סכום מסויים, ובשטר כתוב סכום אחר? **סימן רכ"א סעיף א' ברמ"א**
6. **גוי אנס קרקע**
א. גוי שלקח קרקע או מטלטלין של ראובן והגוי אינו יכול להורגו, ובא שמעון וקנאו או קיבל במתנה, ועתה ראובן טוען שיחזירו לו האם צריך להחזיר? פרט. **סימן רל"ו סעיף ח' וסמ"ע סקי"ט**
ב. במקרה הנ"ל מה הדין כשיש שופטים או שהשר קצף ולקח בית של אחד ממשרתיו? **סימן רל"ו סעיף ט'**
7. **שליח במתנה**
א. האם יכול אדם למנות שליח שימנה שליח לכתוב שטר מתנה? ומה הדין כשממנה שליח שימנה שליח למסור מתנה? **סימן רמ"ד קצה"ח סק"ב**
ב. מינה שליח לקבל בעבורו מתנה, אם יכולה חצר השליח לקנות למשלח? **סימן רמ"ד קצה"ח סק"ג**
8. **מציאה**
א. מהם התנאים המחייבים את המוצא מציאה לקיים השבת אבידה? טעם ומקור. **סימן רנ"ט סעיף ב'**
ב. באלו מקרים יש חיוב להשיב אבידה מדין לפנים משורת הדין? **סימן רנ"ט סעיף ה'**
9. **שכיב מרע**
מה הדין כשנותן מתנה טוען שהיה שכיב מרע בשעת הנתינה ורוצה לחזור בו, ומה הדין כשיש מחלוקת פוסקים בדבר זכייתו של המקבל במתנה? **סימן רנ"א סעיף ב' ברמ"א**
10. **ירושה**
א. האם תינוק שאין לו סיכוי לחיות יכול להוריש לאחיו? **סימן רע"ו קצה"ח סק"א**
ונתה"מ **סק"ב**
ב. האם אדם יורש טובת הנאה, ומה הדין בדבר שאין בו ממש? **סימן רע"ו סעיף ו'**
- ברמ"א**
11. **קבלת שמירה**
א. ראובן שקיבל חפץ לשמור ומסרה לשמעון, וראה השומר הראשון ויכול לישבע או שיש עדים, מה דינו? ומה הדין במקרה שהשני שלח בו יד ואחר כך נאנס? באר היטב. **סימן רצ"א סעיף כ"ו, ש"ך ס"ק מ"ו-מ"ח וקצה"ח סקי"ד**
ב. ראובן מבקש משמעון הולך פיקדון זה לפלוני, א"ל חוששני מסכנת דרכים ויש מחלוקת אם אתחייב, השלך הפיקדון ארצה ואטול אותו משם כמציאה. האם התחייב בשמירה? **סימן רצ"א קצה"ח סק"ג**
12. **שומרים**
ראובן ושמעון פתחו עסק וראובן קיבל את כרטיס האשראי של העסק, ובמקווה נגנב ארנקו שהיה בתוכו כרטיסי אשראי וביטל את כרטיס האשראי שלו ושכח לבטל הכרטיס של העסק ובארנק היה מונח המספר הסודי, והגנב הוציא סך 10,000 ₪ מהחשבון עד שנזכר ראובן לבטל, האם צריך להחזיר הממון לשותפות? (??)
13. **אומן או פועל ששבר**
א. אומן או פועל ששבר כלי האם חייב לשלם, האם יש בזה לפנים משורת הדין לוותר, והאם יש הבדל בין הוא עני או עשיר, והאם חייב לשלם לו שכר עבודה? **סימן ש"ו סעיף ב' וש"ך סק"ג**
ב. סבל ששבר חבית של יין לחנוני ונתחייב לשלם, האם צריך לשלם כפי ששווה החבית ביום השוק, או כפי ששווה בשאר ימות השנה? **סימן ש"ד סעיף ה'**
14. **שכירות בהמה**
א. השוכר חמור, ומעמיס משקל מעבר למה שסוכם, האם יש לחייבו על כך ומדוע? **סימן ש"ח סעיף ה'**
ב. לקח בהמה על מנת ללכת למקום פלוני ביום אחד, ולהחזירה ביום אחר, ועשה כן ביום אחד, ומתה לאחר מס' ימים האם יש לחייבו, והאם צריך הוכחה לכך שמתה מחמת ההליכה המרובה? **סימן ש"ט סעיף ג' ונתה"מ סק"ב**
15. **טובת הנאה**
א. גנב מישראל תרומה האם מחויב להחזיר? **סימן ש"נ ש"ך סק"א**
ב. האם טובת הנאה נקנה בחליפין או באגב? **סימן ר"ג ש"ך סק"א**
16. **גבית מסים**
א. יהודי או גוי שקנה המכס מאת המלך האם מותר להעלים חלק, בין שגובה הסכום הקצוב או מעל הקצוב? **סימן ש"ט סעיף ו' בשו"ע ורמ"א**
ב. ראובן מחזיר בידו שטרות שהם שלו וגם של שמעון, ופרע בהם חוב למלך, אומר שמעון

- תן לי את חלקי בשטרות טוען שמעון פרעתי בשבילך למלך, האם צריך ראובן להחזיר לשמעון חלקו? (??)
17. **גרמי**
א. שכר פועלים בדבר האבד ולא באו ולא מצא פועלים אחרים האם צריכים לשלם לו ההפסד? **סימן של"ג נתה"מ סקי"ד**
ב. שרף שטרו של חבירו, ומודה שהיה כתוב 50 וטוען בעל השטר שהיה כתוב מאה מה דינו? **סימן שפ"ו סעיף ב' וש"ך סק"י**
18. **דיני בור**
שני בני אדם או אדם ושור דחפו אדם שלישי לבור האדם הוזק ונשתברו כליו:
א. מה הדין במזיד? **סימן ת"י סעיף ל"ו קצה"ח סק"ב**
ב. מה הדין בשוגג? **סימן ת"י סעיף ל"ו**
ג. מה הדין כאשר לאחד מן המזיקים אין כסף לשלם עבור הנוזק? **סימן ת"י סעיף ל"ז**

מבחן חושן ג' – אב תשפ"ה

1. **עייל ונפיק אזוזי**
א. האם אמרי' במטלטלין הכלל "עייל ונפיק אזוזי"? **סימן ק"צ סעיף י"ז**
ב. הבא לפחות חמש מקרים דאע"פ שהמוכר "עייל ונפיק אזוזי" קנה הלוקח? **סימן ק"צ סעיף י' – י"ב ופת"ש סק"ז**
2. **מודעה**
א. שטר מודעה שאין בה זמן האם מהני? הסבר היטב הטעם ונפק"מ. **סימן ר"ה סעיף ט' ברמ"א, סמ"ע סקנ"ד וקצה"ח סק"ז**
ב. האם העדים צריכים לידע את האונס? והאם די בכך שכותב כתבו לי מודעה וכשיוודע על פי עדים האונס שאנסוני? **סימן ר"ה סעיף א'**
ג. מקרים דלהלן האם נחשבים אונס: איומים, הפחידו להוליכו לערכאות, אונס ע"י ישראל או גויים, מעשה דפרדיסא? **סימן ר"ה סעיף ז' ונתה"מ סקי"ב**
3. **אונאה**
א. במקרים דלהלן האם יכול לטעון טענת אונאה: עבר הזמן והלוקח עדיין לא שילם, ידע שהתאנה ושתק ורוצה לחזור בו? **סימן רכ"ז סעיף ז' ברמ"א**
ב. האם המוכר יכול לחזור בו בטענת הונאה במקרים דלהלן: נשתנה השער או שיש הכחשה אם נשתנה השער, אונאה בשיעור שאין הדעת טועה, בקרקע, במקח שנעשה בקניין סודר? **סימן רכ"ז סעיף ט' בשו"ע ורמ"א, ש"ך סק"ה, נתה"מ סק"ה ופת"ש סק"ה**
4. **קניית קרקע**
א. האם ניתן לקנות קרקע בשטר ובמחילת חוב ומה הדין בשטרות של נכרים? **סימן קצ"א סעיף א' וקצה"ח סק"ב וסימן קצ"ט סמ"ע סק"ה**
ב. האם שטר מכר חייב להיות של המוכר? ומה לגבי שכר הסופר? **סימן קצ"א קצה"ח סק"א ונתה"מ סק"א**
5. **חסרונות בקניין**
א. האם מועיל קנין אגב בהפקר? פרט. **סימן ער"ה קצה"ח סק"א ונתה"מ סק"א**
ב. החזיק במתנה ללא כוונת קניין? **סימן ער"ה קצה"ח סק"ד**
ג. החזיק בקניין ללא כוונת קניין? **סימן ער"ה קצה"ח סק"ג**
6. **קניינים**
ראובן שכיר אצל שמעון בתקנת מזגנים, באחת ההתקנות בעיר העתיקה ירושלים בעת ההתקנה כאשר ראובן חצב בקיר נפער חור גדול בקיר, וראובן מצא שם כוס כסף עתיקה, ועתה מתווכחים בעל הבית ראובן ושמעון למי שייכת הכוס. הבא את צדדי הספק ומסקנה הלכתית. **סימן ר"ס סעיף א'**
7. **מתנה על מנת להחזיר**
א. מתי שנותן המתנה לא קצב זמן מתי צריך להחזיר? הקדיש המקבל והחזירו לבעלים? החזיר את המתנה כשהיא משועבדת לאחרים? **סימן רמ"א סעיף ז' בשו"ע**
ב. מה הדין כאשר התנה לתת חפץ לשני ורוצה לתת את דמיו האם מהני? ומה הדין במקרה זה במתנה על מנת להחזיר? **סימן רמ"א סעיף ז' ברמ"א**
8. **ספיקות במתנה**
א. עמד השכיב מרע ואמר שנתן כשהיה שכיב מרע והמקבל אומר שנתן במתנת בריא על מי להביא ראיה? **סימן רנ"א סעיף ב' ברמ"א**
ב. נתן סתם מטלטלים לאחר מעכשיו ולאחר מותו, ועתה כשמת טוענים היורשים מי אמר שמטלטלים אלו היו בשעת המתנה אולי קנאם לאחר מכן. על מי להביא ראיה? **סימן ר"נ סעיף כ"ו**

9. **שכר עבודה**
א. מקצוע שיש בו שכר מסוים, והבטיח לו שכר רב, ולאחר שעשה מעשה רוצה לשלם השכר הקצוב, כמה ישלם? **סימן רס"ד סעיף ז' ברמ"א**
ב. הבטיח לעסוק בעסק בחינם וכמעט שנגמר הדבר חזר בו ורוצה שכר והוצרך ליתן לו שכר, ועכשיו שסיים מבקש בחזרה את השכר כי אנוס הייתי במה ששילמתי? קצץ עמו שכר גדול ועשה קניין ואחר כך טוען "משטה הייתי", כמה ישלם? **סימן רס"ד סמ"ע סק"כ וסימן רס"ה סמ"ע סק"ז**
10. **אפטרופוס**
א. ציווה האב שהממון יהיה ביד אפטרופוס ועד גיל 25 לא יוכל לעשות כלום, והיורש שיעבד עצמו לפני גיל זה האם יכולים להוציא ממון הירושה? **סימן ר"צ סמ"ע סקנ"ח**
ב. אפטרופוס על פי פנקסו שהוציא עבור היתומים או מת אפטרופוס ובנו מביא שכתוב בפנקסו של אביו שהלווה מנה לפרנסת היתומים, האם מוציאים מיד היתומים? **סימן ר"צ סעיף כ"ח וש"ך סק"ז**
11. **תנאים בשומרים**
א. התנה שומר חנם להיפטר מתשלומים, והזיק בפשיעה האם חייב? התנה שואל להתחייב במתנה מחמת מלאכה? **סימן רצ"ו פת"ש סק"ה, סימן ש"מ קצה"ח סק"א**
ב. טען הנפקד שהיה תנאי שאין צריך לשמור כדרך השומרים? וכן מפקיד שטען שהתנה הנפקד להתחייב יותר מדינו? **סימן רצ"ו סעיף ח'**
12. **שומרים**
ראובן ושמעון הכניסו סכום בשותפות, הוציאו כרטיס אשראי השייך לשותפות שהיה אצל ראובן, ראובן איבד את ארנקו, וביטל את כרטיס האשראי הפרטי שלו ושכח לבטל את כרטיס האשראי של השותפות, ועוד שהמספר הסודי היה בתוך הארנק, לאחר מספר ימים נזכר ומיהר לבטלו, אולם הגנב הספיק להוציא סך 10,000 ₪. האם ראובן חייב להחזיר את סכום הגניבה לשותפות? **סימן רצ"א קצה"ח סק"א (?)**
13. **שכירות בית**
א. השכיר לבית לאוהבו ונעשה שונאו האם יכול להוציאו? השכיר הבית לשנה ומת בתוך השנה, האם היורשים צריכים להשלים השכירות לשנה? **סימן של"ד סעיף א', סימן ש"ב סעיף ט' ברמ"א**
ב. שוכר שרוצה לעזוב את הדירה ולהשכיר לאחר האם מותר? האם יש נפק"מ שהשוכר השני משלם יותר? **סימן שט"ז סעיף א'**
14. **שכירות פועלים**
א. שכר פועל לשמשו בדרך ומת בעל הבית באמצע הדרך או שכר פועל ללמד בנו ומת התלמיד כמה היורשים צריכים לשלם לפועל? **סימן של"ה סמ"ע סק"ז**
ב. האם רשאי בעל הבית החושש שהמשרת יגנוב ממנו לסלקו קודם סיום השכירות או להכותו שיצא? **סימן תכ"א סעיף ו' ברמ"א**
15. **גניבה**
א. גנב חפץ וביקש מחבירו שיסייעו או שניים שגנבו בשותפות ולא רצה האחד לחלוק עם חבירו מי משלם? **סימן שמ"ח סעיף ח'**
ב. שלח שליח להביא לו חפץ שאינו שלו והשליח אינו בר חיובא או שהשליח לא ידע שהחפץ אינו שלו, מי נחשב גנב לתשלומין? **סימן שמ"ח סעיף ח' ברמ"א**
16. **ירושה**
א. זוג שהתגרשו עבור מזונות ילדיו העביר האיש את חלקו בדירת המגורים המשותפת, בשמחת תורה תשפ"ג נרצח אחד מילדיו, התקבל פיצוי כספי. מי יקבל את הממון מדין תורה? **(?)**
ב. זוג בהליכי גירושין ונפטר אחד מילדיהם, והאיש חתם על הסתלקותו מהירושה ונחתם צו ירושה על שם האשה, לאחר זמן קיבלה האשה סך מיליון ₪ פיצויי תאונה, האיש טענתו שלא ידע בחתימתו הוא מפסיד את כל הפיצויים על סמך זה לא חתם כיצד בית הדין יפסוק? **(?)**
17. **שכירות בית**
שכר בית העומד להשכרה או שלא עומד להשכרה, והתברר שהבית אינו של המשכיר אלא של אחר, מה דין השכירות? ומה הדין אם שילם זול או יוקר? ומה הדין כאשר השוכר השכיר לאחר או שנתנו לאחר בחינם? **סימן שס"ג סעיף י' בשו"ע ורמ"א**
18. **נזיקין**
א. עמד בדין ומת האב האם הבנים חייבים לשלם במקרים של היזק שאינו ניכר או מוסר?
סימן שפ"ה סעיף א' וסימן שפ"ח סעיף ב'
ב. אישה שמסרה או שיש חוב עליה האם גובים ממנה? **סימן שפ"ח סעיף ב', סימן תכ"ד סמ"ע סקי"ז**